

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗВО «УКРАЇНСЬКИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Факультет суспільних наук
Кафедра управління та організаційного розвитку

Магістерська робота

на тему:

Стратегія пілотного проекту з культивування технічної коноплі
для промислових цілей

Виконала: студентка 6 курсу, групи СП-19/М
спеціальності 073 «Менеджмент»

Галюк І. В.

Керівник: д.е.н. Гудзовата О.О.

Рецензент: Хіщак В.С.

Львів 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ОПИС ПРОБЛЕМИ	4
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РИНКУ ТЕХНІЧНИХ КОНОПЕЛЬ В УКРАЇНІ ТА ЄС ..	6
РОЗДІЛ 3. БІЗНЕС-МОДЕЛЬ ПРОЕКТУ	19
3.1. Бізнес-модель проекту за А. Сливоцьким	19
3.2. Унікальна ціннісна пропозиція.....	21
РОЗДІЛ 4. ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОЕКТУ	24
4.1. Аналіз зацікавлених сторін	24
4.2. Етапи впровадження проекту	31
РОЗДІЛ 5. ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ	33
5.1. Фінансова модель проекту	33
5.2. Показники економічної ефективності бізнесу	39
5.3. Фінансування проекту	41
РОЗДІЛ 6. КРИЗОВІ МОМЕНТИ РЕАЛІЗАЦІЇ	42
ВИСНОВКИ	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	47
ДОДАТКИ	50

ВСТУП

Коноплярство України на сучасному етапі розвитку зазнає процесів трансформації його до ринкових умов і переживає період становлення, пов'язаний зі збільшенням посівних площ конопель та обсягів виробництва продукції на основі технічних конопель.

В рамках даного магістерського проекту було досліджено можливість створення нового бізнесу в галузі коноплярства й на основі висновків розроблений бізнес-проект, який передбачає культивування технічної коноплі з метою отримання товарного насіння для подальшого його оптової реалізації. Вибір такої моделі опирається на умови, що склались на ринку української технічної коноплі, а саме низький рівень пропозиції сировини для виробників кінцевого продукту та зростання попиту на «здорову» продукцію харчування рослинного походження.

Насіння технічних конопель є унікальним в природі продуктом за вмістом поживних речовин, вітамінів, амінокислот. Високий вміст білка робить продукти харчування на основі конопель відмінною альтернативою білкам тваринного походження й відповідно створює перспективи для збереження довкілля від шкоди промислового тваринництва. Дотримання Цілей Сталого Розвитку було однією з цінностей при розробці бізнес-проекту й технічні коноплі є відмінною культурою з високим потенціалом до використання у різноманітних галузях промисловості – від продуктів харчування та швейної промисловості до будівництва автомобілів та біоенергетики.

В рамках дослідження розроблено життєздатну модель бізнесу, зважаючи на розраховані показники економічної ефективності. Ми спрогнозували діяльність компанії на 5 років та передбачили 3 сценарії розвитку, які мають відображення у фінансових показниках: оптимістичний, базовий та песимістичний.

РОЗДІЛ 1. ОПИС ПРОБЛЕМИ

Коноплі є високорентабельною сільськогосподарською культурою, яка у своїй структурі налічує близько 200 активних речовин, з яких 18 є вивченими. До таких речовин, зокрема, належить КБД (непсихоактивна речовина, є головним фітоканабіноїдом, який міститься в рослинах роду коноплі) і ТГК, що є найбільш вивченими канабіноїдами.

1 га технічних конопель виділяє кисню стільки ж, скільки чотири гектари лісу. Це перша сільськогосподарська культура, що дала прибутку агровиробникам США у 1950 році на близько 1 млрд дол. Технічні коноплі можна вирощувати без використання засобів захисту рослин, вони є екологічно безпечними та використовуються в органічному виробництві [1].

Технічні коноплі на сьогодні вирощуються в понад 30 країнах світу. У загальнономасштабному ринку виробництва сировини та виготовлення продукції близько 75% складають країни Азії. Сумарні посівні площі Європи займають 15% частки світового виробництва. Однак країни ЄС (як переробники продукції з високою доданою вартістю) є вагомими гравцями на ринку. Для українського експорту ставка ввізного мита до ЄС є нульовою.

Український ринок виробництва технічних конопель є невеликим та зарегульованим. Щороку засівається лише від 2 тис. га до 4 тис. га земель, проте, ще в часи Радянського Союзу, Україна вирощувала близько 120 тис. га технічних конопель та мала 35 переробних заводів, із яких залишились лише 3. Таким чином, на сьогодні виробничі потужності України скоротилися в 30 разів [1].

Прирівнювання в українському законодавстві технічних конопель до наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів робить ринок монополізованим та зарегульованим.

Обмежувальне регулювання довгий час робило коноплеводство в Україні непривабливим видом бізнесу і відповідно обмежувало пропозицію харчових

продуктів на основі насіння технічної коноплі, що характеризується відмінними харчовими властивостями, для українського споживача. Однак ряд спрощень, які надалі активно просуваються галузевими бізнес-асоціаціями, відкриває вікно можливостей для нових гравців на ринку і відповідно встановлення конкурентних умов та розширення спектру пропозиції продукції.

РОЗДІЛ 2.

АНАЛІЗ РИНКУ ТЕХНІЧНИХ КОНОПЕЛЬ В УКРАЇНІ ТА ЄС

Історично Україна вважалась лідером з вирощування технічних конопель, проте загальносвітові тенденції, пов'язані з «криміналізацією» цього виду діяльності, мали свій негативний вплив і в Україні. Так, за радянських часів Україна вирощувала близько 120 тис. га технічних конопель, зараз ці площі скоротились в 30 разів. У світі основними опонентами конопляної галузі стали деревообробні підприємства, адже виробництво паперу з конопель є значно дешевшим, ніж із деревини, оскільки з 1 га можна отримати близько 6 т целюлози, що дозволяє виготовити у 4 рази більше паперу, ніж з лісу¹. Цікаво, що перші гроші, а також перша друкована Біблія та Конституція США виготовлені з конопляного паперу.

З розвитком текстильної промисловості до противників коноплярства долучились виробники синтетичних тканин. Крім того, конопляне волокно є в 10 разів міцнішим за бавовняне, не піддається впливу морської солоної води, а сама тканина володіє антибактеріальними властивостями. Згодом і представники фармацевтичної галузі занепокоїлись зростанням конкуренції, адже з технічних конопель (низький вміст ТГК) можна виробляти натуральні препарати терапевтичної дії [1].

За оцінками експертів, з технічних конопель можна виготовити близько 50 000 різних виробів. Крім харчових і косметичних цілей, коноплі використовують для виготовлення нафтопродуктів, сировини для будівництва, компонентів для літаків і кораблів. У 2014 році канадські автомобілісти спробували реалізувати давню мрію Генрі Форда та створили «найзеленіший» у світі автомобіль — Kestrel, кузов якого виконаний із конопель [2].

Таким чином, вирощування та переробка конопель є багатовекторним високорентабельним бізнесом.

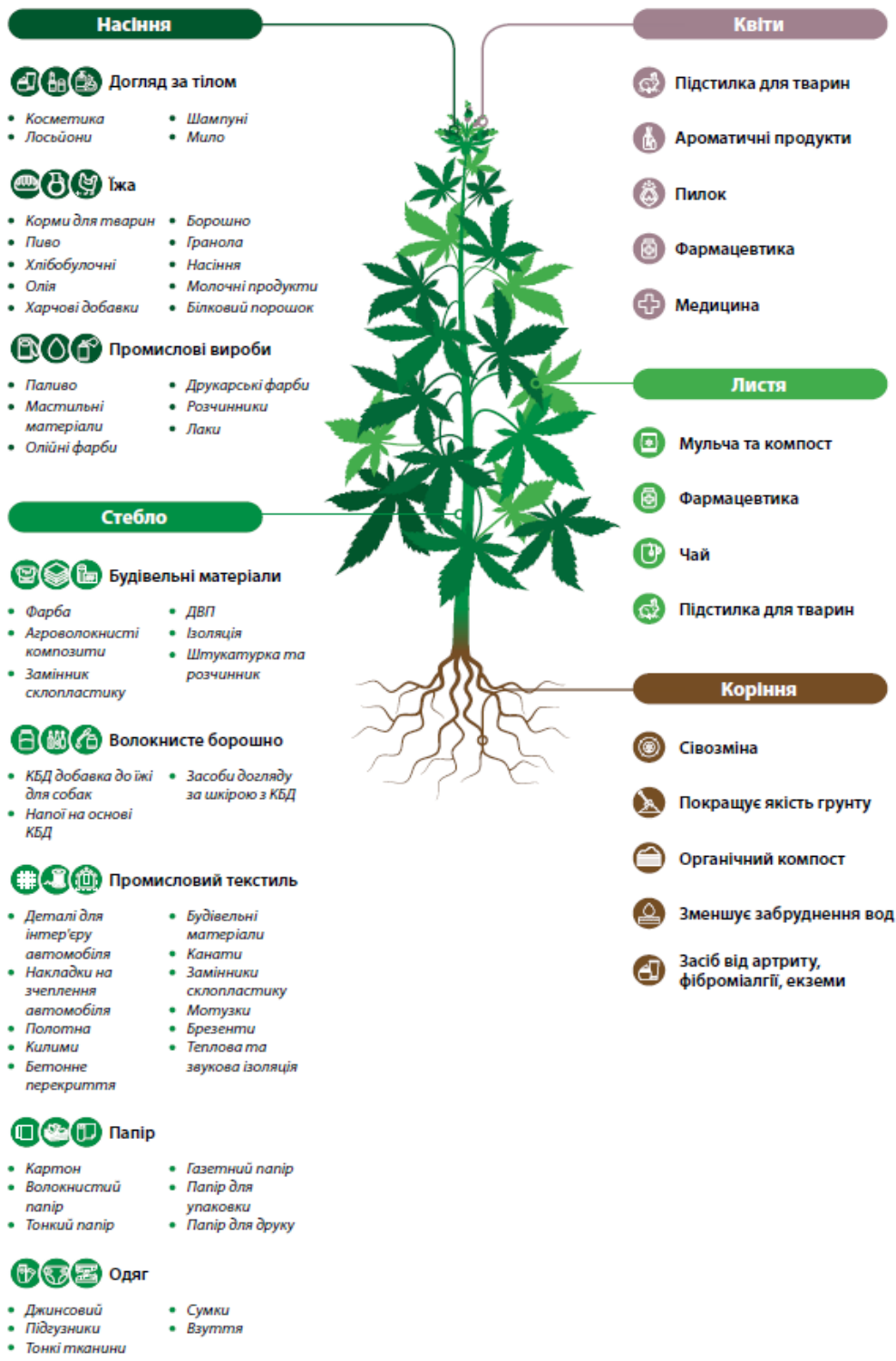

Рис. 2.1. Продукція, що може виготовлятися з технічних конопель [1]

Проте в Україні через неоднозначність трактування положень нормативно-правових документів використовується лише насіння та стебла технічних конопель,

що обмежує асортимент виготовленої продукції та знижує потенційну дохідність галузі [1].

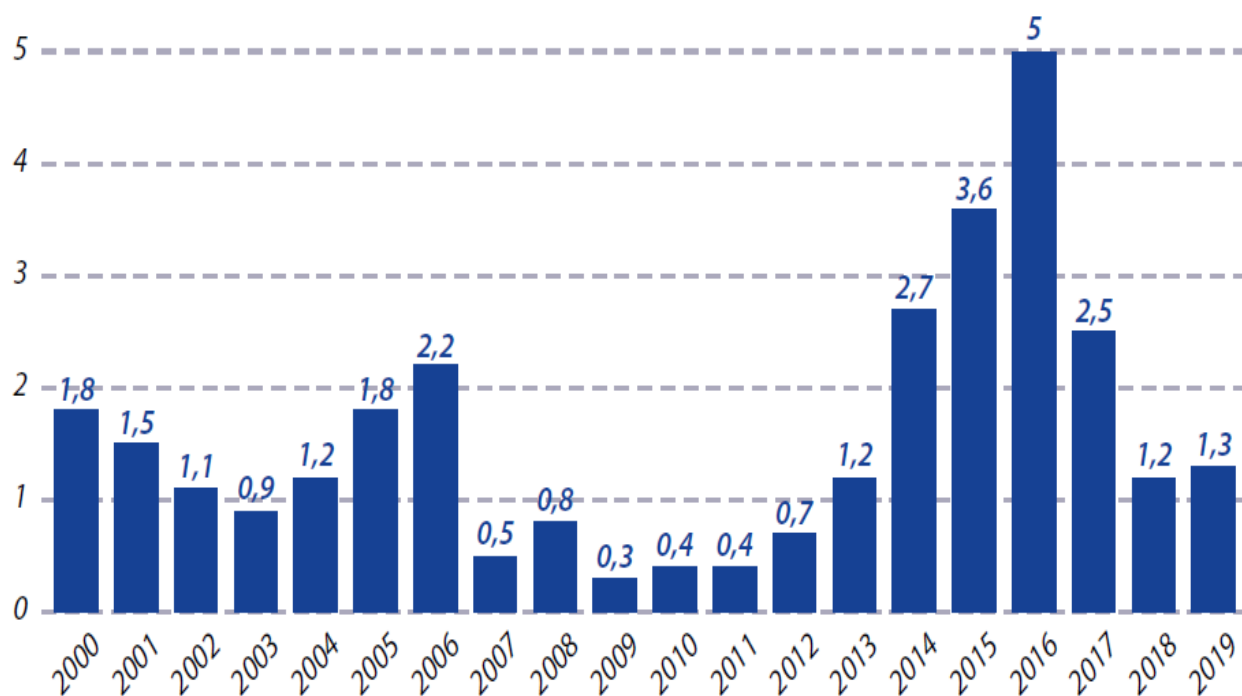

Рис. 2.2. Використання технічних конопель в Україні [1]

Відродження конопляної галузі у світі наразі відбувається більш швидкими темпами, ніж в Україні. Серед країн Європи лідером є Франція, де за останні роки обсяги виробництва лише промислового волокна збільшились більш ніж у 10 разів (з 4 тис. т у 2003 році до 48 тис. т у 2014 році) [3].

В Україні перспективну галузь лише починають розвивати. Станом на листопад 2020 року 622 суб'єкти господарювання мають ліцензію на провадження господарської діяльності з культивування рослин, включених до списку №3 «Рослини, які містять наркотичні засоби та психотропні речовини і обіг яких допускається для промислових цілей» таблиці I Переліку наркотичних засобів психотропних речовин та прекурсорів, до яких, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 06.05.2000 №770, належать і коноплі. Разом з тим, для вирощування технічних конопель підприємства обирають вид господарської діяльності: 01.16 Вирощування прядивних культур [1].

Культивування рослин роду конопель для промислових цілей, за винятком виробництва та (або) виготовлення наркотичних засобів і психотропних речовин, допускається за умови використання насіння, зібраного із сортів рослин, у висушеній соломі яких вміст тетрагідроканнабінолу (ТГК) не перевищував 0,08%. Діяльність, пов'язана з культивуванням технічних конопель в Україні, квотується. Запит на затвердження квот у 2020 році подали 40 суб'єктів господарювання на загальну площу посіву 14 477 га. Фактично, лише 38 суб'єктів господарювання посіяли або мали намір посіяти технічні коноплі у 2020 році на загальній площі 2 280,68 га³. За даними 2019 року, посівні площі технічних конопель, засіяних підприємствами, в Україні складають близько 1,3 тис.га при обсягах, заявлених до затвердження квот, у розмірі 14 573 га. [1].

Джерело: Державна служба статистики

Рис. 2.3. Динаміка посівних площ технічних конопель в Україні [1]

Обсяги заявлених майбутніх посівних площ для виділення квот

Рік	Кількість заяв	Посівна площа, га
2015	13	4760
2016	18	13049
2017	34	22075
2018	32	15391
2019	31	14573
2020	40	14477

Посіви технічних конопель в Україні мають фрагментарний характер у Вінницькій, Житомирській, Київській, Сумській, Харківській та Черкаській областях. Площі посівів коливаються від декількох соток й до 800 га. У Полтавській області практикують вирощування органічних технічних конопель [4].

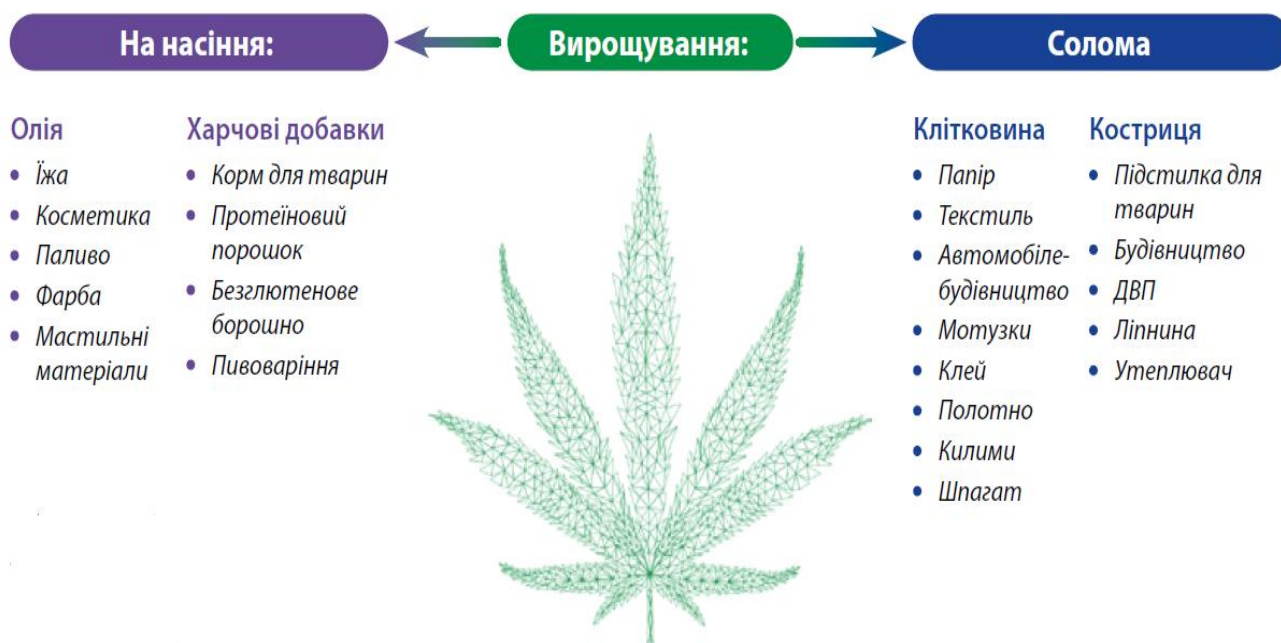

Рис. 2.4. Варіанти подальшого використання сировини

Культивування рослин технічних конопель має ряд переваг порівняно з іншими більш поширеними сільськогосподарськими культурами, а саме:

- Знищує бур'яни;
- Не потребує застосування пестицидів та гербіцидів;
- Підходить для сівозміни;
- Сприяє природній аерації ґрунтів завдяки глибокому корінню

Рентабельність вирощування конопель для отримання посівного матеріалу становить 112,5 %. При культивуванні рослин для подальшої переробки на волокно прибутковість може коливатись від 32% до 62%. Якщо ж використовувати сорти, що забезпечують можливість отримання двох видів продукції насінневого матеріалу та трести (для волокна), рентабельність може досягати 184% [1].

Середня урожайність сортів, що вирощується на насіння, становить 1,7-2 т/га (сорт «Глесія»). Вартість товарного зерна становить близько 40 тис. грн/т. Водночас роздрібні ціни в магазинах на зерна коноплі — у межах 100-200 грн/кг. Очищені зерна коштують близько 600 грн/кг. Культивуванням рослин з метою продажу насінневого матеріалу в Україні займаються 8 суб'єктів господарювання. Вартість такого насіння складає близько 100 тис. грн/т. Для отримання волокна використовуються сорти, що характеризуються підвищеним рівнем вмісту волокна — 38,9% (сорт Глухівська-51), при цьому, урожайність соломи становить — 10,0-11,5 т/га, а насіння — 0,9-1,0 т/га. Вартість посівного матеріалу таких сортів також складає від 90 до 100 тис. грн за тонну. При культивуванні сортів, що можуть забезпечити отримання двох видів продукції (сорт Гляна), характеризується урожайністю соломи на рівні — 7,5-8,0 т/га та насіння на рівні — 1,0-1,2 т/га. Вартість посівного матеріалу варіюється залежно від репродукції та становить до 100 тис. грн/т. [1]

Через недосконале законодавство в Україні використовується тільки насіння конопель і треста. Українські виробники втрачають прибуток через неможливість використовувати суцвіття і листя — її найбільш дорогої частини [5].

Технічна конопля може стати для багатьох господарств альтернативною культурою для вирощування. Якщо довести площі посівів технічних конопель в

Україні до показників 120 тис. га, то український ринок тільки за рахунок виробництва насіння й соломи буде приносити прибуток у бюджет держави до 100 млн. дол. США [6]. А отримання дозволу вирощування технічної коноплі для використання з терапевтичною метою дозволить легально заробляти у сотні разів більше [7].

Використання таких елементів рослини, як коріння, в Україні не здійснюється, хоча, наприклад, у Китаї з нього роблять косметичні засоби.

Селекція технічних конопель

Основною селекційною базою технічних конопель в Україні є Інститут луб'яних культур НААН України. За визначенням науковців, «промислові ненаркотичні коноплі — однорічна лубоволокниста рослина зі специфічним запахом, до 4 метрів у висоту, із вмістом тетрагідроканнабінолу (ТГК) від 0% до 0,08%, яка вирощується для одержання насіння, волокна і костриці».

Станом на листопад 2020 року до переліку внесено 13 сортів конопель посівних.

Сорт	Глухівська -51	Гляна	Глесія
Урожайність насіння	0,9-1,0 т/га	1,0-1,2 т/га	1,7-2,0 т/га
Урожайність соломи	10,0-11,5 т/га	7,5-8,0 т/га	7,5-8,0 т/га
Вартість посівного матеріалу	100 000 грн/т	100 000 грн/т	100 000 грн/т

Органічні технічні коноплі

Сорт	Сула	Лара	Глоба
Урожайність насіння	0,9 т/га	1,0 т/га	1,1 т/га
Урожайність соломи	4,9 т/га	4,8 т/га	5 т/га
Вартість посівного матеріалу	100 000 грн/т	100 000 грн/т	100 000 грн/т

Рис. 2.5. Сортіві характеристики популярних сортів технічних конопель в Україні [1]

У 2007 та 2016 роках Інститутом луб'яних культур НААН України виведено два сорти конопель, які не мають аналогів у світі та взагалі не містять ТГК, а отже, не становлять жодної небезпеки для людини і ризику використання таких конопель для виготовлення наркотичних речовин. Вітчизняний сорт «Глухівська-51», показав рекордний вміст волокна 38,9%, що є найвищим у світі, а сорт «Глесія» має високі показники врожайності — 2 т/га насіння.

Для суб'єктів господарювання, що займаються органічним землеробством, ТОВ «Інститут органічного землеробства» були винайдені та зареєстровані такі сорти як: Лара, Глоба і Сула. До слова, процес виведення та реєстрації сорту є досить затратним та довготривалим. За інформацією ТОВ «Інститут органічного землеробства», в природних умовах виведення сорту триває близько 8 років та обходиться до 4 млн грн. Використання ж фітотрону (закрита дослідницька теплиця) дозволяє отримувати кілька врожаїв на рік, що може пришвидшити процес виведення сорту [1].

Сорти української селекції внесені до реєстрів багатьох країн, зокрема Канади, а також у 2016 році зареєстровано український сорт в Уругваї. Для порівняння: в Європі зареєстровано 74 сорти технічних конопель, в США — тільки 3, в Канаді — 56, з яких 4 сорти українські, а саме: ЮСО 14, ЮСО 31, Золотоноша 11, Золотоноша 15.

Садивний матеріал

8 суб'єктів господарювання вирощують технічні коноплі з метою подальшої реалізації насінневого матеріалу зареєстрованих для поширення в Україні сортів, за даними Державного реєстру насінництва та розсадництва, на 2020 рік. Найпопулярнішими сортами, що висіваються в Україні як насінневий матеріал, є Глесія, Гляна та Сула. Сорти Глесія та Гляна були виведені Інститутом луб'яних культур НААН України. Вартість насіння «еліта» становить 100 грн/кг, насіння 1-ї репродукції — 95 грн/кг і 90 грн/кг насіння 2-ї репродукції. Сорт Глесія характеризується підвищеною урожайністю насіння. З метою переробки конопель

на волокно популярним є сорт Глухівська-51 (вміст волокна — 38,9%). Сорт Гляна характеризується середньою урожайністю як насіння, так і соломи. Для органічного виробництва використовується сорт Сула, власником якого є ТОВ «Інститут органічного землеробства» [1].

Збір технічних конопель

Технічні коноплі — високоросла рослина, яка може досягати до 4 метрів заввишки. Технологічні процеси, залежно від призначення рослини, також різняться. Урожай конопель в Україні можна збирати двічі на рік, залежно від способу вирощування. Для збирання зерен конопель зазвичай використовують переобладнані зернозбиральні машини. Стебла є досить цупкими, тому обладнання для них має бути високоякісним. Для цього необхідна також подальша доробка насіння, зокрема сушка.

Вартість обладнання для переробки технічних конопель на волокно одного із провідних виробників французької компанії «LAROCHE» становить близько 10 млн дол., за інформацією компанії «Viteo». Вартість такої продукції на зовнішніх ринках коливається в межах від 1.2 до 3.5 дол. США за 1 кг. [1].

На практиці, зокрема у невеликих фермерських господарствах площею посівів 2-4 га, використовуються «мобільні» декортикатори. Їхня вартість коливається від 550 до 1500 дол. США.

Створення виробництва волокна з 100%-м вмістом конопель коштує близько 50 млн євро, за розрахунками одного із вітчизняних виробників продукції з конопель. Однак і отримане волокно буде набагато дорожче, ніж листя, суцвіття або насіння конопель — від 600 до 800 євро за тону.

Науковці також перспективним напрямком вбачають переробку стебел конопель на паливні брикети та гранули, що дозволить забезпечити глибинну переробку відходів коноплевиробництва для відповідних переробних підприємств. Вартість такого обладнання оцінюється в 100 тис. дол. США¹. Наразі ж ситуація з використанням залишків переробки конопель дуже неоднозначна, адже

відповідно до чинного законодавства залишки після переробки стебел конопель повинні бути знищені шляхом спалювання, при цьому, за присутності комісії [1].

Продаж на внутрішньому ринку

Якщо не брати до уваги сегмент насінництва (купівля/продаж посівного матеріалу), в Україні продукти переробки конопель переважно використовуються в легкій та харчовій промисловості, косметології та будівництві.

В мережах роздрібною торгівлі, зокрема в мережі Інтернет, найпопулярнішими товарами коноплярства є насіння конопель (очищене та неочищене) для харчових цілей, масло коноплі, конопляний порошок, паста з насіння конопель, конопляні снеки, борошно, висівки та екстракт коноплі в тому числі іноземного походження.

В Україні вже працюють канабіс-кафе, де можна скуштувати різноманітні страви з додавання витяжки та масла конопель, такі як: печиво, сир, хумус, шоколад, а також пиво, вино, наливка, чай і конопляне молоко. Також зазвичай у таких закладах можна придбати косметичні засоби та вподобані страви [1].

Відносно новим напрямом для України є використання конопель для будівництва «екологічних осель». Так, костриця промислових конопель, яку раніше вважали відходом виробництва тканин і канатів, може слугувати цінною будівельною сировиною та альтернативою звичним утеплювачам, як наприклад мінеральна вата чи пінопласт. Одна з компаній, що активно займається таким екологічним будівництвом, розробила матеріал Hempire-mix, який можна використовувати у будівництві для утеплення або замість бетону і цегли [8].

Конопляне волокно використовується у виробництві тканини, також популярними товарами є ковдри та подушки з конопляним наповнювачем. В мережі інтернет також можна придбати хутро з конопляного волокна, шкарпетки, взуття, одяг. Серед товарів для тварин популярними є повідки та підстилки для собак. За словами Віктора Полончука, керівника компанії «Агро-Ханф», в середньому близько 10% споживачів надають перевагу товарам натурального походження, в

Україні цей сегмент становить близько 5%, проте це постійні клієнти. Він також вбачає експортний потенціал виробництва одягу з конопель [1].

Продукція переробки технічних конопель також широко використовується в косметичних цілях, зокрема в Україні можна придбати мило та засоби для догляду за шкірою.

Особливо актуальними у 2020 році стали багаторазові маски для обличчя з конопляного волокна.

Експорт та імпорт технічних конопель

Насіння конопель є одним із найпопулярніших видів продукції коноплярства з точки зору експорту. Зараз українське насіння конопель сіють і переробляють по обидві сторони океану. Укладаються контракти та ведуться перемовини на постачання насіння в США, Уругвай, Іран, Китай, країни Балтії, Чилі, Італію та Колумбію [9].

Основними товарними позиціями, за якими відбувається зовнішня торгівля продукцією коноплярства, є:

- насіння конопель (код УКТЗЕД 1207999100)
- волокно конопляне (*Cannabis sativa* L.), необроблене або оброблене, але непрядене
- пачоси та відходи конопель (включаючи прядильні відходи та обтіпану сировину) (код УКТЗЕД 5302000000)
- пряжа з волокон коноплі (код УКТЗЕД 5308200000)

Торгівля відповідними товарними позиціями з країнами Європейського Союзу відбувається за нульовою ставкою мита.

За оціночними даними, вартість експорту насіння становить близько 0,5 млн дол. США на рік. Основний споживач протягом 2016-2018 років — Польща. У 2020 році український ринок також для себе відкрили США. Конопляну олію Україна наразі не експортує. За словами експертів ринку, простіше вивезти насіння як

сировину і за кордоном виготовляти масло, що, у свою чергу, свідчить про брак переробних потужностей [1].

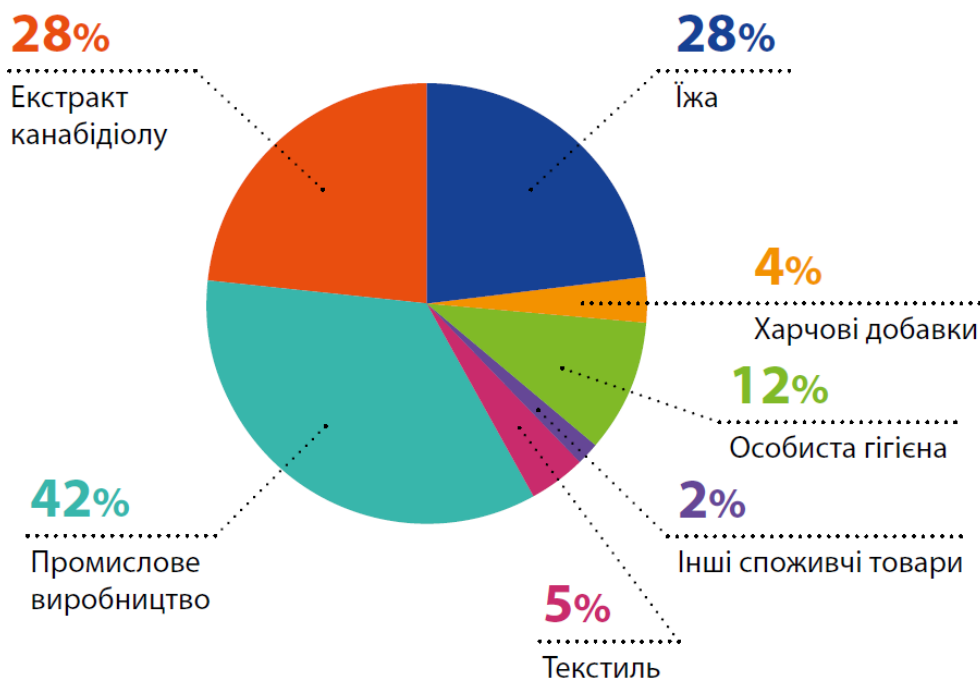

Рис. 2.6. Ринок продукції з технічних конопель в ЄС об'ємом -1,01 млрд доларів, 2017 [1]

Варто звернути увагу, що співпраця європейських виробників з українськими постачальниками насіння має великі переваги, адже в країнах ЄС коноплярі мають можливість отримати бюджетні дотації як на вирощування, так і на переробку технічних конопель, розмір яких коливається від 200 до 600 євро за гектар [1].

Волокно з українських конопель експортується до країн Європейського Союзу (Нідерланди, Німеччина, Польща і.п.), а також до Азербайджану, Білорусі та навіть Китаю. Проте обсяги такого експорту незначні (близько 100 т/рік). За оціночними показниками, вартість 1 кг конопляного волокна коливається в межах 0,5-0,7 дол/кг. Поряд з цим, за інформацією Олександра Ігнатюка (Асоціація «Українські технічні коноплі»), німецькі виробники проявляють зацікавленість у

вітчизняній продукції та декларують наміри щодо придбання конопляних волокон обсягом до 500 т.[1].

Щодо імпорту, за оціночними даними його обсяг дуже незначний, а серед продукції, що ввозиться в Україну, офіційно фігурують конопляне волокно (обсягом до 5 тонн на рік) та пряжа з волокна конопель. У 2020 році обсяги імпорту дещо збільшилися за рахунок постачання з Італії конопляного волокна (більше 10 т за результатами 9 міс. 2020 року) та пряжі з волокна конопель з Китаю (близько 1,2 т за 9 міс. 2020 року) [1].

Наразі інформація щодо зовнішньої торгівлі продукцією та сировиною коноплевиробництва досить обмежена. Крім того, варто звернути увагу, що продукти переробки коноплевиробництва потенційно можуть бути ввезені в Україну як продукція з доданою вартістю у вигляді чаю, олії, харчових добавок тощо. Тобто відстежити повноцінний обіг товарів виготовлених з використанням технічних конопель достатньо складно.

РОЗДІЛ 3. БІЗНЕС-МОДЕЛЬ ПРОЕКТУ

3.1. Бізнес-модель проекту за А. Сливоцьким

Бізнес-модель компанії включає чотири стратегічні компоненти:

- вибір споживачів;
- забезпечення винагороди за свою діяльність;
- стратегічний контроль;
- вибір масштабу діяльності.

Щоб досягнути успіху, бізнес повинен бути спроектований таким чином, щоб його основні компоненти відповідали базовим пріоритетам споживачів. Він повинен бути орієнтований на забезпечення прибутковості; Крім того, його основні компоненти повинні бути випробувані на сумісність один з одним, щоб модель бізнесу функціонувала як цілісна конструкція, елементи якої добре доповнюють один одного [10].

Таблиця 3.1

Бізнес-модель проекту за А. Сливоцьким

Вибір клієнта	В2В сегмент. Виробники кінцевого продукту – продуктів харчування з технічної коноплі (конопляний протеїн, мука, висівки, обрушене насіння конопель, харчова олія, кондитерські вироби, кулінарні жири, різноманітні харчові добавки та ін.
Унікальна ціннісна пропозиція	<ul style="list-style-type: none">• Сертифікований органічний продукт високої якості.

	<ul style="list-style-type: none"> • Насіння технічної коноплі – екологічний та здоровий продукт, багатий поживними елементами та з високим вмістом білка. • Насіння коноплі – найкраща альтернатива білку тваринного походження.
Модель прибутку	Оптова торгівля по довгострокових договорах
Стратегічний контроль	Довготривала співпраця з гравцями вище по ланцюгу вартості та вибудова довіри за рахунок максимальному виконанню умов домовленостей, якісному продукту та сервісу.
Спектр діяльності	<ul style="list-style-type: none"> • Культивування, збір, сушіння та зберігання конопляного товарного насіння та трести • Продаж трести та товарного насіння коноплі

Бізнес-модель даного проєкту базується на отриманні прибутку від оптового продажу сировини в сегменті B2B. Нашим клієнтом є малий та мікро-бізнес, що спеціалізується на виробництві здорових продуктів харчування. Прикладами таких продуктів на українському ринку є: Organic Hemp seeds, Nutiva, Now real foods, Fruity Yummy, Sunfood, Foods Alive, Just Hemp Foods, Nature Boutique, Extra Virgin та ін. На харчовій олії спеціалізуються такі компанії, як науково-виробнича фірма «Еліфіто», ПП «Біговал», ТОВ «Агросільпром – вони закупають насіння технічних конопель у великих об'ємах. В процесі дослідження було опитано декількох виробників харчової олії, які заявили про нестачу сировини для виробництва олії (весна 2021) і готовність співпрацювати з новими постачальниками. Найбільшими конкурентами є ТОВ «Десналенд» та ФГ «Екосвіт», ТОВ «Торговельний дім Каліпсо».

Даний бізнес передбачає вирощування технічної коноплі з метою збору та реалізації товарного конопляного насіння, а отже включає повний спектр процесів, пов'язаних з культивуванням, обробітком ґрунту, доглядом за рослинами, збору врожаю, сушінням та зберіганням сировини. Специфікою аграрного бізнесу є те, що генерування прибутку відбувається після збору та реалізації врожаю. Доходоутворюючими компонентами є насіння коноплі та треста (стебла конопель) в співвідношенні 95,5% та 4,5% відповідно.

Стратегічний контроль передбачає максимальне дотримання показників високої якості продукту та відмінна взаємодія з клієнтами, коли покупець задоволений не лише від виконання постачальником всіх заcontractованих вимог, але має позитивне враження від легкості комунікації з менеджерами компанії та швидкості доставок. Цього для аграрного бізнесу в цілому, зокрема галузі коноплярства не вистачає і є зоною для росту. В нашому випадку – можливістю розвитку конкурентної переваги бізнесу. Ще один елемент, який буде врахований при реалізації бізнес-проекту це напрацювання початкової бази клієнтів до створення продукту за рахунок участі в нетворкінгових заходах від галузевих асоціацій та налагодження теплих контактів з потенційними клієнтами. Таким чином буде сформована не лише база, але й достеменний профіль клієнта з їхніми вузькими проблемами та потребами, які ми маємо намір врахувати й таким чином заручитись прихильністю клієнтів.

3.2. Унікальна ціннісна пропозиція

Унікальна ціннісна пропозиція даного продукту полягає в чималих перевагах харчової цінності насіння технічних конопель над альтернативами. Конопляне насіння – одне з кращих джерел легкозасвоюваного рослинного білка; фітонутрієнтів, що підтримують нормальний стан тканин, кровоносних судин, клітин шкіри та внутрішніх органів; поліненасичених жирних кислот; вітамінів А, D і E та групи B, кальцію, натрію, заліза і харчових волокон. Найбільш

популярними продуктами, які виготовляються на основі технічних конопель є обрушене конопляне насіння, конопляна олію, конопляне борошно, висівки конопляні (клітковина), конопляний протеїн [11].

Обрушене (очищене від зовнішньої неїстівної оболонки) насіння безалкалоїдних конопель можна вживати в їжу в сирому вигляді.

Конопляна олія виготовляється шляхом першого холодного віджиму з насіння безалкалоїдних конопель. Конопляна олія має наступний склад: Омега-6 (лінолева кислота) – 40-60%, Омега-3 (альфа-ліноленова кислота) – 20-25%, які знаходяться в ідеальному співвідношенні 3:1, рекомендованому експертами Всесвітньої організації охорони здоров'я; Омега-9 (олеїнова кислота) – 11%, пальмітинова кислота – 6%, стеаринова кислота – 3%, бактерицидні речовини, гліцериди, амінокислоти, мікроелементи, вітаміни А, В1, В2, В3, В6, D і Е, антиоксиданти, протеїни, каротин, фітостероли, фосфоліпіди, мінеральні речовини, включаючи кальцій, магній, сірку, калій, залізо, цинк, фосфор та ін. У конопляній олії високий вміст хлорофілу, який обумовлює її зелений колір, а також є природним антиоксидантом [12]. Конопляна олія має приємний горіховий смак, не має токсичних і наркотичних речовин і не потребує додаткового очищення, використовується як цінна харчова олія і біологічна добавка до їжі [13]. Конопляна і лляна олії є профілактичним засобом від багатьох хвороб: захворювання системи кровотворення (анемія); захворювання серцево-судинної системи (інсульт, інфаркт, гіпертонія, атеросклероз, тромбофлебіт); захворювання дихальної системи (бронхіальна астма, пневмонія, бронхіт, туберкульоз); захворювання опорно-рухового апарату (остеохондроз, артрит); захворювання травної системи (коліт, гастрит, виразка, ентерит, холецистит); онкозахворювання (рак, пухлина). Цій олії властивий ефект регенерації, який повертає м'якість та еластичність шкіри [14].

Конопляне борошно має високу біологічну і харчову цінність. Воно темного зеленувато-коричневого кольору із приємним горіховим смаком, має високу енергетичну цінність (в 100 г: 290 ккал; білків – 30,0 г; жирів – 7,9 г; вуглеводів –

24,7 г). Конопляне борошно містить 20 амінокислот, вітаміни E, C, D і K, вітаміни групи B (B1, B2, B3, B4 (холін), B5, B6, B8 (інозитол), B7 (біотин), B9 і B12), а також каротиноїди (попередники вітаміну A), макро- і мікроелементи (залізо, магній, калій, фосфор, кальцій, марганець, цинк, сірка, хлор та ін.) та не містить глютен. Його можна використовувати у випічку – 25-30% від основної кількості пшеничного борошна або за бажанням, як панірування для м'ясних і овочевих страв; як натуральний загущувач для супів, соусів та підлив; у вигляді конопляної каші.

Висівки конопляні використовуються в харчуванні, як продукт, що відновлює і покращує травлення. Вони містять 65% клітковини, яка видаляє токсини, що накопичилися в товстому кишечнику людини, і запобігає їх подальшому утворенню. Висівки допомагають схуднути, відновити обмін речовин і зменшити цукор в крові. Цінність висівок обумовлена присутністю білків, жирів, мінеральних речовин, вітамінів, фосфатидів і біологічно-активних жирних кислот. Особлива перевага – значний вміст дефіцитних грубих волокон, представлених целюлозою, геміцелюлозою, пектином і лігніном. На відміну від висівок іншого походження конопляні мають високий вміст заліза, магнію, цинку, фосфору і вітаміну B6.

Конопляний протеїн – це повноцінний білок з насіння конопель; містить високозасвоєвані білки, конопляну олію і незамінні жирні кислоти. Порошок з меленого насіння коноплі містить близько 50% білка, має всі 20 амінокислот, в тому числі 8 незамінних, 12% жирів (цінні Омега-3 (2,4%), Омега-6 (6,6%) та Омега-9 (1,8%) жирні кислоти), вітаміни, мікроелементи, багатий на рослинну клітковину (21,0%). Енергетична цінність конопляного протеїну – 447 ккал [12].

Згідно рекомендацій ВООЗ ООН, людині необхідно від 1 до 3 г Омега-3 і 4 г Омега-6 жирних кислот у складі рослинної олії. Цього можна досягти, вживаючи по 20 ± 5 мл (2 столові ложки) конопляної і/або лляної олії на добу. Поживна (харчова) і енергетична цінність конопляної олії становлять 98,86 г/100 г та 8,98 ккал/г відповідно [15].

РОЗДІЛ 4.

ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОЕКТУ

4.1. Аналіз зацікавлених сторін

Застосовуючи методологію картування заінтересованих сторін було виділено 10 груп стейкхолдерів, які потенційно можуть вплинути на реалізацію проекту та є важливими гравцями в галузі коноплевиробництва.

Детальна характеристика розміщена в таблиці А1 додатку А.

1. Виробники продуктів харчування на основі технічних конопель.

Ця група є основною цільовою аудиторією, на яку зорієнтований бізнес. Це клієнти – покупці сировини для виробництва кінцевого продукту, з яких найпоширенішими є: конопляний протеїн, мука, висівки, обрушене насіння конопель, харчова олія, кондитерські вироби, кулінарні жири, різноманітні харчові добавки (вітаміни) та ін.

Продукція в Україні представлена такими брендами: Organic Hemp seeds, Nutiva, Now real foods, Fruity Yummy, Sunfood, Foods Alive, Just Hemp Foods, Nature Boutique, Extra Virgin та ін.

Найбільшими компаніями-виробниками, що спеціалізуються на продукції з технічних конопель є ТОВ «Десналенд» (засновник Терещенко Мішель, м. Глухів Сумської обл.) та ФГ «Екосвіт» (засновник Колесник Ю.В., Сумська обл). Інші підприємства, які закупають насіння технічних конопель у великих масштабах для виробництва харчової олії - науково-виробнича фірма «Еліфіто», ПП «Біговал», ТОВ «Агросільпром.

2. Інші суб'єкти господарювання, що займаються вирощуванням технічних конопель для харчової промисловості.

Дана група заінтересованих сторін створює конкурентні умови для нових бізнесів, що починають займатись коноплевиробництвом, однак зважаючи на те, що ринок копель в Україні на стадії встановлення, то, на нашу думку, здорова

конкуренція лише зміцнить позиції інших гравців по ланцюгу вартості та принесе користь для галузі вцілому.

За інформацією Держлікслужби (лист № 8515-001.3/006.0/17-20 від 13.11.2020), станом на 12.11.2020, за даними Ліцензійного реєстру на право здійснення господарської діяльності з обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, діючі ліцензії на право провадження зазначеного виду діяльності мають 62 суб'єкти господарювання, з них 38 господарств здійснювали або мали намір здійснювати в 2020 році культивування рослин роду коноплі [1].

Інформація про те, які саме сорти технічних конопель та для яких цілей вирощують ті чи інші підприємства відсутня, тож усі 38 господарств, на нашу думку, можна вважати, як конкурентами, так і союзниками.

За інформацією від Інституту луб'яних культур культивування технічних конопель здійснювали 19 суб'єктів господарювання, перелік яких наведених у таблиці нижче.

Таблиця 4.1

Перелік коноплесіючих господарств України у 2020 р.

№	Назва суб'єкта господарювання	Місцезнаходження посівів	Площа, га
1	ФГ «Престиж Агролюкс»	Черкаська обл., Лисянський р-н	330
2	ФГ «Царина»	Черкаська обл., Городищенський р-н	530
3	ПОСП «Зоря»	Житомирська обл., Користинецький р-н	200
4	ТОВ «Науково-дослідна виробнича компанія «Павловуд»	Житомирська обл., Коростишівський р-н	50
5	ТОВ «Авекона»	Житомирська обл., Малинський р-н	150
		по області	400
6	ТОВ «Терофіт»	Донецька обл., Волноваський р-н.	45

7	ТОВ «ФГ Дар Андріївка»	Дніпропетровська обл., Новомосковський р-н	100
8	ТОВ «Агро Фіт Ресурс»	Івано-Франківська обл., Глумацький р-н	4
9	ТОВ «Агро-Еко-Граунд»	Хмельницька обл., Кам'янець- Подільський р-н	15
10	ТОВ «Орлівське»	Чернігівська обл., Семенівський р-н	300
11	ТОВ «Інститут органічного землеробства»	Полтавська обл., Глобинський р-н	57
12	ТОВ «Маковій»	Харківська обл., Первомайський р-н	150
13	ТОВ «Івакан»	Волинська обл, Іваничівський р-н	30
14	ТОВ «Діброва Фармз»	Рівненська обл.,Дубровицький р-н, Львівська обл.,Перемишлянський р-н	800
15	ТОВ «Науково-дослідне підприємство «Канбекс Груп»	Сумська обл., Глухівський р-н	7
16	ФГ «Машковський І.К.»	Сумська обл., Ямпілький р-н	40
17	Інститут сільського господарства Північного Сходу НААН	Сумська обл., Сумський р-н	36
18	ПП Агрофірма «Журавка»	Сумська обл., Середино- Будський р-н	21
19	Інститут луб'яних культур НААН	Сумська обл., Глухівський р-н	
		по області	249
Всього			3010

3. Суб'єкти господарювання, що займаються вирощуванням технічних конопель для інших цілей окрім харчової промисловості.

Дана група заінтересованих сторін виступає союзниками, оскільки не створює пряму конкуренцію та стимулює розвиток сприятливих умов для коноплесіючих підприємств з відмінною бізнес-моделлю. Для прикладу – частина підприємств здійснює посіви технічних конопель сорту, що найкраще підходить на

виготовлення волокна. В такому випадку, врожайність та якість зерна суттєво відрізняється, таке насіння є неконкурентним для підприємств, які вирощують сорти з метою отримання товарного зерна.

Представники суб'єктів господарювання, що займаються культивуваннями технічних конопель для інших цілей окрім харчової промисловості наведені в загальному списку коноплесіючих господарств (табл. 4.1).

4. Підприємства-селекціонери технічних конопель

Займаються селекцією та реєстрацією сортів, а також здійснюють продаж посівного матеріалу та прав на його подальшу реалізацію. В нашому випадку вони представляють групу «постачальники». В Україні здебільшого ця група представлена трьома суб'єктами: Інститут луб'яних культур Національної академії аграрних наук України, Товариство з обмеженою відповідальністю «Інститут органічного землеробства» та Товариство з обмеженою відповідальністю «АВЕКОНА».

Вони є важливими гравцями, адже від них залежать всі компанії, що займаються коноплевиробництвом. Посів сортів технічної коноплі, які можна закупити з закордону може вести до кримінальної відповідальності.

5. Переробні підприємства

Представники даної групи заінтересованих сторін представниками підрядників і здійснюють первинну переробку конопляних стебел. В даному бізнес-проекті фокус робиться на реалізацію товарного зерна, однак продукти переробки соломи - треста та волокно забезпечують додаткові надходження.

До нещодавна питання переробки було ключовим для розвитку коноплевиробництва, однак мобільні альтернативи декортикаторів вирішують проблему.

Для даного проекту було здійснено попередні перемовини з ТОВ «Немр Біо Group», які пропонують послуги з переробки з допомогою мобільного декортикатора американського виробництва. Компанія зацікавлена у наданні

послуг на території посіву (Бережанський р-н Тернопільської обл) та придбанні продуктів переробки для подальшої реалізації.

Таблиця 4.2

Потужності переробки станом на 2020 р

№	Назва підприємства	Локація	Потенційна продуктивність, тонн трести за рік/ волокна за рік
1	ТОВ «Лінен оф Десна»	М. Глухів Сумської обл.	1500/ 500
2	Пулинський льонозавод	Житомирська обл., Пулинський р-н, селище Молодіжне	3000/ 1000
3	ВАТ «Лютенський коноплезавод»	(працює на групу компаній Arnika Organik) С. Лютенки Гадяцького р-ну Полтавської обл.	3000/ 1000
4	ТОВ «ХЕМПІНЕС ЮКРЕЙН»	Мобільна переробна лінія власного виробництва	До 2 т волокна за зміну
5	ТОВ «Нemp Bio Group»	Мобільна переробна лінія виробництва США	До 2т волокна за зміну
6	ТОВ «ПАВЛОВНІЯ ГРУП»	Лінія виробництва компанії ТОВ ХЕМПТЕХНО, розробка ІЛК НААН	До 2т волокна за зміну

6. Виробники альтернативних харчових продуктів – здорова рослинна їжа.

Дана група є заміником кінцевого продукту, на виробництво якого зорієнтоване зерно технічних конопель, тож створює ризики для реалізації сировини. Такими заміниками виступають суперфуди на рослинній основі – насіння чіа, спіруліна, кіноа, ягоди годжі, матча, капуста кале, тощо. Замінниками також можуть бути

овочі, коріння, насіння, горіхи, листову зелень, риба, ягоди та кисломолочні продукти та інші продукти, в яких концентрація корисних речовин є високою. Прикладами виробників суперфудів в Україні є: «Здорово», «Сила природи», «Екород», «ТОМ» та багато інших.

В стратегії просування та реалізації сировини в рамках даного проекту велику увагу буде приділено роботі з компаніями, які пропонують на українському ринку «замінники».

7. Керівництво ОТГ та власники ділянок, що надають землю в оренду

Обрана територія для реалізації проекту відноситься до Бережанської ОТГ (Тернопільська область).

На даному етапі розглядається можливість оренди ділянки, що знаходиться в державній власності, тож передбачена робота з адміністрацією ОТГ. Окрім цього, буде проведена додаткова робота з потенційними приватними орендодавцями.

8. Інший аграрний бізнес на території

В районі обраної території для реалізації проекту оперують такі аграрії ТОВ «Мрія» та ФГ «Фльонц». Вони є потенційними конкурентами за оренду землі, однак в позитивному сценарії буде організована співпраця з ФГ «Фльонц», який орендував в 2020 р. близько 1500 га на території Бережанського та Козівського району.

9. Органи державної влади

Дана група стейкхолдерів представлена наступними структурами: КМУ, МОЗ, Держлікслужба, Національна поліція та інші правоохоронні органи. Вони відповідальні за ліцензування діяльності з вирощування, квотування виробництва та контроль за дотриманням ліцензійних вимог.

10. Національні асоціації та об'єднання в галузі коноплярства

Дана група представлена наступними галузевими асоціаціями: Асоціація «Українські технічні коноплі», Громадська спілка «Асоціація розвитку льонарства і коноплярства України», ГО «Українська Конопляна Асоціація», Українська

асоціація медичного канабісу (UAMC) та ін. В основі їхньої діяльності лежить лобіювання інтересів членів Асоціації, а також організація нетворкінгових та навчальних подій. Саме керівництво вказаних асоціація бере активну участь в розробці нормативно-правових актів та законопроекту про дерегуляцію ринку технічної коноплі (Проект Закону України від 15.01.2021 р. N 4553-1 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання обігу рослин роду коноплі (Cannabis) та продуктів їх переробки для медичних, наукових та промислових цілей»).

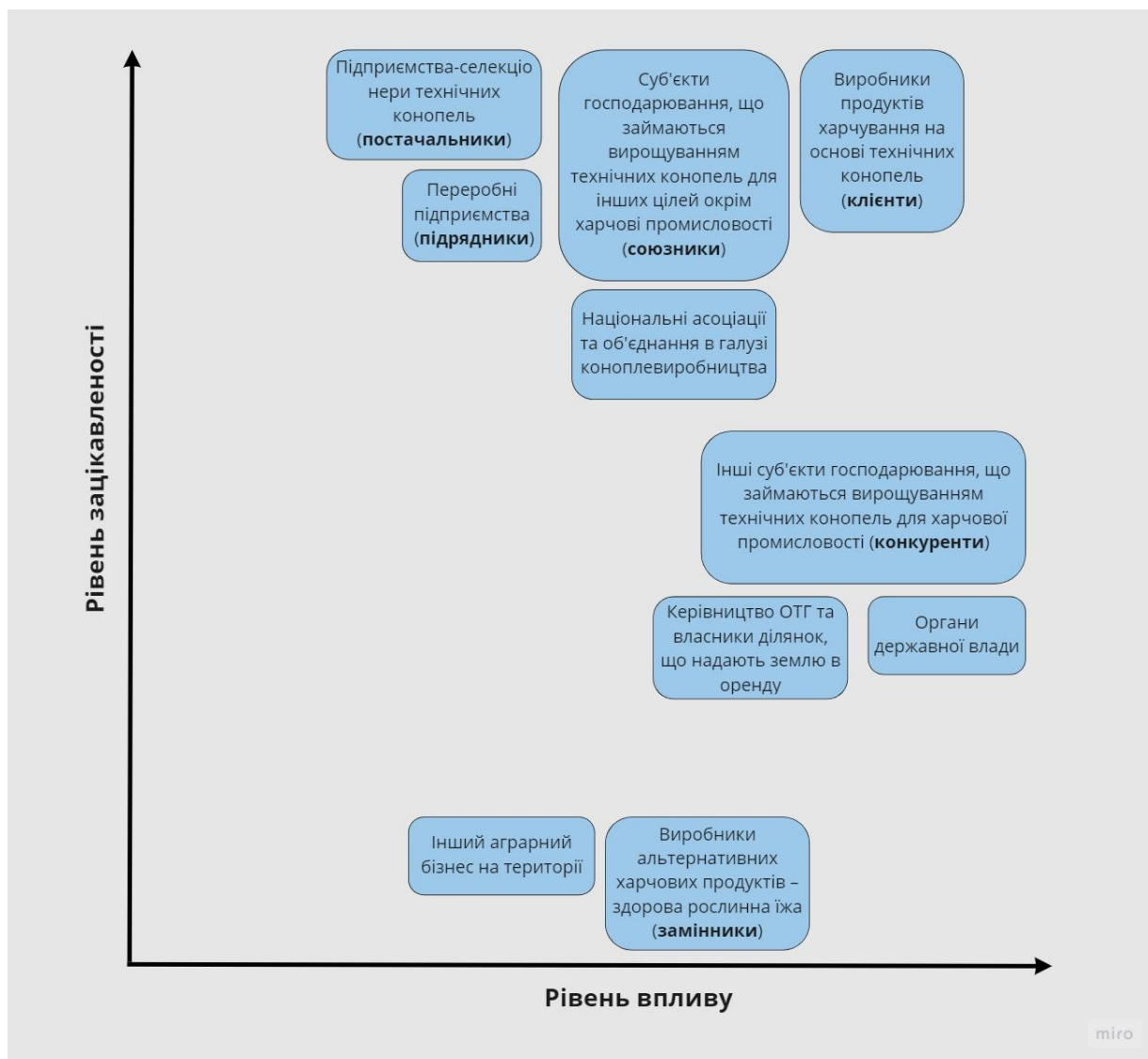

Рис. 4.1. Аналіз заінтересованих сторін

4.2. Етапи впровадження проекту

Карта впровадження проекту включає наступні етапи:

1. Дослідження ринку та вибір оптимальної бізнес-моделі
2. Пошук ділянки для оренди та підготовка до отримання ліцензії
3. Оформлення всіх дозвільних документів
4. Культивування та обробіток
5. Збір урожаю, сушіння та підготовка до реалізації
6. Реалізація продукції

Станом на травень 2021 р проект перебуває на 2-ій стадії «Пошук ділянки для оренди та підготовка до отримання ліцензії». Вже є початкові домовленості щодо оренди ділянкою потрібної площі на території с. Куропатники, Бережанського району (див рис. 4.2.). Ґрунти даної території – чорноземи опідзолені та темно-сірі лісові ґрунти, які характеризуються оптимальними властивостями для культивування технічних конопель.

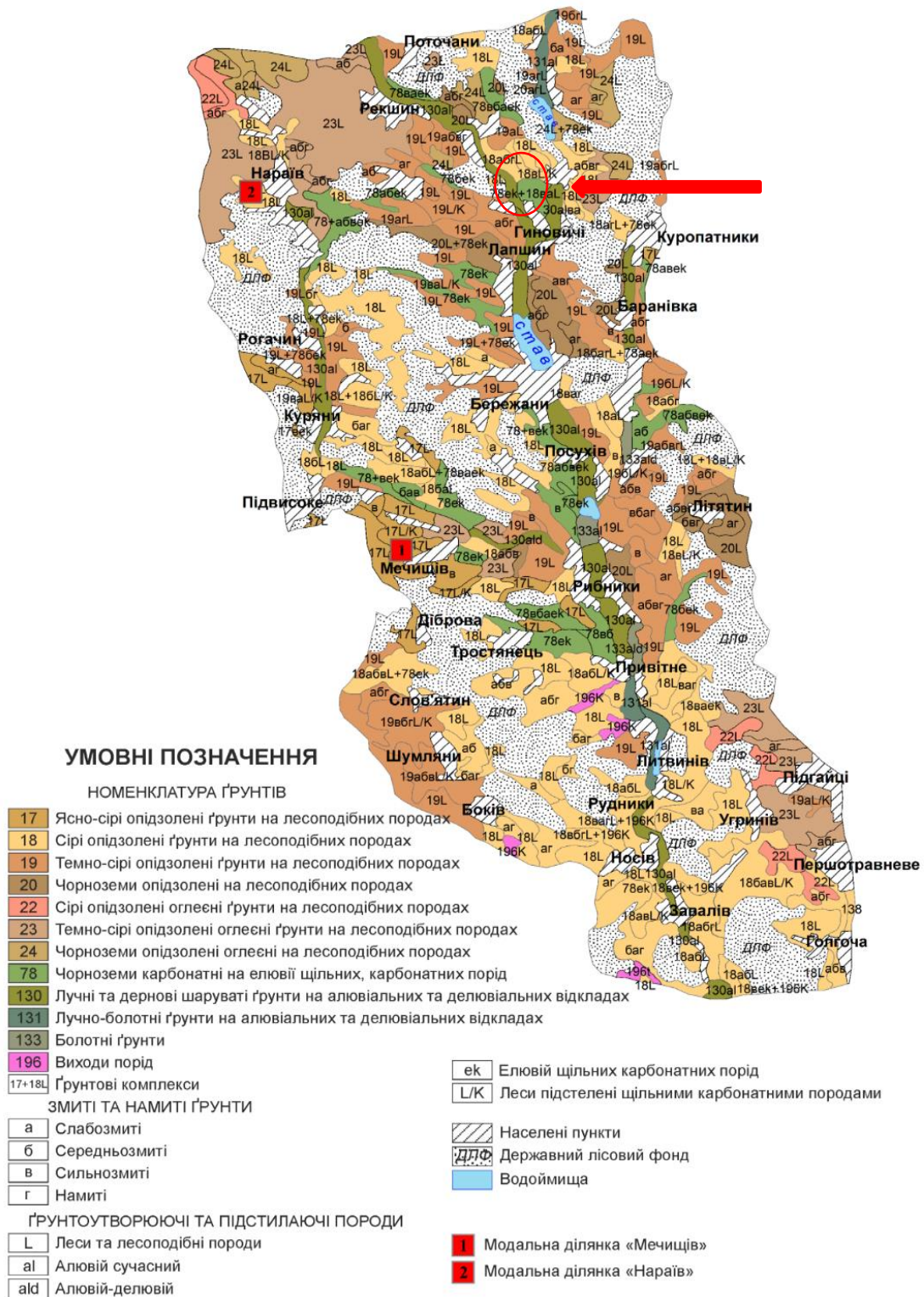

Рис. 4.2. Розміщення ділянки на карті ґрунтів Бережанського Опілля

РОЗДІЛ 5.

ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ

5.1. Фінансова модель проекту

Для прорахунку фінансової моделі проекту було здійснено прогнозування 3 сценаріїв – базовий, оптимістичний, песимістичний. Розрахунки знаходять в додатку В.

Фактори впливу, які були взяті до уваги під час прогнозування:

1. Прогнозований ріст цін на насіння при оптовій реалізації.

За спостереженнями експертів Асоціації «Українські технічні коноплі» ціни при оптовій реалізації товарного насіння зростали щорічно на 3-5%. Тож для базового та песимістичного сценарію ми використали значення зростання в 3%, а для оптимістичного 5% щорічно. Окрім тенденції росту цін, ми врахували, що сертифікація органічної продукції відобразиться на цінах при реалізації продукції, починаючи після 3-го операційного року.

2. Очікувана інфляція.

Для розрахунку усіх сценаріїв було використано значення росту інфляції 5% щорічно.

3. Потенційний ріст орендної плати за землю за рахунок зміни значень нормативно-правової оцінки земельної ділянки.

Провівши моніторинг відкритих джерел інформації, ми не дійшли до остаточного висновку, чи буде зростати вартість орендної плати за землю, тому припущення ґрунтуються на суб'єктивному розумінні тенденцій та можливого впливу земельної реформи. Для базового сценарію ми заклали 3% щорічно, для песимістичного 5%, оптимістичного 2%.

4. Прогнозований ріст цін на дизельне паливо.

В розрахунках ми заклали щорічне зростання на 4%.

Прогнозована витратна частина бюджету проекту на 5 років складається з капітальних інвестицій на початку першого року, виробничих та операційних витрат. У табл. 5.1 показана детальна структура витратної частини з врахуванням факторів впливу для базового сценарію.

Таблиця 5.1

Витратна частина бюджету проекту базового сценарію, грн

	2022	2023	2024	2025	2026
Капітальні витрати на закупку с/техніки	700 000	-	-	-	-
Закупка посівного матеріалу	71 250	71 250	71 250	71 250	71 250
Витрати на оренду землі	350 000	360 500	371 315	382 454	393 928
Мінеральні добрива	300 000	300 000	300 000	300 000	300 000
Витрати на дизельне паливо при обробці землі	150 000	156 000	162 240	168 730	175 479
Витрати на послуги з обробітку – оприскування	14 000	14 000	14 000	14 000	14 000
Витрати на послуги зі збору врожаю – комбайн	60 000	60 000	60 000	60 000	60 000
Оплата праці агронома	180 000	180 000	180 000	180 000	180 000
Оплата праці бухгалтера	84 000	84 000	84 000	84 000	84 000
Юридичний супровід	84 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Витрати на сертифікацію органічної продукції	28 000	28 000	28 000	28 000	28 000

Зарплата операційного директора	204 000	204 000	204 000	204 000	204 000
	2 225 250	1 564 838	1 582 745	3 071 385	1 620 390

Капітальними витратами у нашій фінансові моделі є витрати на закупку сільськогосподарської техніки, придбання якої заплановано на старті проекту (див. додаток Б «Капітальні витрати та план амортизації»). Після дослідження умов території та мапування стейкхолдерів було виявлено, що частину необхідної техніки для культивування можна залучити за рахунок придбання послуг. На території доступно залучити послуги зі збору урожаю – комбайн (вартість послуг станом на 2020 р в середньому 1200 грн/га), а також послуги з удобрення – оприскувач (280 грн/ га). Таким чином ми вирішили не вкладати в покупку даної техніки, а закласти витрати на дані послуги. Окрім цього, на території в доступі є сівалка вартістю 550-700 грн/га, однак, зважаючи на завищену ціну даної послуги, було вирішено вкласти в закупку власної техніки. Сумарна вартість капітальних інвестицій становить 700 000 грн.

Закупку посівного матеріалу після моніторингу потенційних постачальників, було вирішено здійснювати в ТОВ «Авекона». Компанія-селекціонер пропонує посівний матеріал високого гатунку, а також при оптовій закупці пропонує консультативний супровід щодо обробітку рослин від підготовки насіння до збору врожаю. Більше того, вартість при оптовій закупці на 25% нижча, що є хорошою конкурентною перевагою. При розрахунках було закладено 95 грн/кг для всіх базових сценаріїв.

Орендна плата за землю розраховується на основі нормативно-грошової оцінки земельної ділянки з урахуванням коефіцієнта індексації, встановленого відповідно до ст. 289 Податкового кодексу. Нормативна грошова оцінка земельних ділянок — капіталізований рентний дохід із земельної ділянки, визначений відповідно до законодавства центральним органом виконавчої влади з питань

земельних ресурсів (пп. 14.1.125 п. 14.1 ст. 14 Податкового кодексу) [16]. Для обчислення орендної плати за землю було проведено опитування землекористувачів, які орендують ділянки на території планового посіву, таким чином ми дізнались середню орендну плату та заклали 2-5% щорічного зростання.

Інформація про середньостатистичні витрати на закупку мінеральних добрив для коноплевиробництва ми дізнались в інших гравців ринку технічних конопель, які безпосередньо займаються вирощуванням, під час проведення глибинних інтерв'ю. В середньому такі затрати станом на 2020 рік становили 6 тис грн./га.

Також в процесі дослідження технології обробітку землі та догляду за рослинами при коноплевиробництві ми з'ясували частку витрат на дизельне паливо і включили в розрахунок тенденцію до зростання цін на паливо в 4% щорічно.

У структуру виробничих витрат окрім послуг з обробітку землі спеціальною технікою також закладена праця агронома, який, прогнозується, також включатиме функції менеджера на виробництві, що є частою практикою для малих аграрних підприємств.

Операційні витрати складаються з оплати праці бухгалтера, юриста, а також операційного менеджера. Окрім цього, ми передбачили витрати на сертифікацію органічної продукції для базового для оптимістичного сценарію. В обчисленні песимістичного сценарію ми вважали за потрібне врахувати невдачу в отриманні сертифікації, що може бути пов'язане з багатьма факторами, які неможливо передбачити на даному етапі. Якщо бізнес розвиватиметься по базовому чи оптимістичному сценарію, то очікується, що товарне зерно буде продаватись на 20% та 25% вище відповідно. Зважаючи на тривалі процедури в отриманні сертифікації, підвищення цін очікується лише починаючи з урожаю 4-го року. Для останнього прогнозованого року було враховано підвищення через знаходження потенційно кращих каналів збуту органічної продукції.

Окрім зазначених статей витрат, зрозуміло, що будуть затрати на електроенергію, тощо, однак їхня частка не буде вагомою.

Виробничі затрати на 1 га площі за нашими розрахунками становлять близько 22 500 грн в перший рік з зростанням до 24 800 – 25 800 на останній прогнозований рік залежно від сценарію.

Рис. 5.1. Структура виробничих витрат в бюджеті бізнес-проекту

Дохідна частина проекту розділена на два блоки: від продажу товарного насіння та окремо трести, з якої відділяють волокно та кострицю. Дохідна частина та її розрахунок відображено в табл. 5.2.

Таблиця 5.2

Дохідна частина бюджету проекту, грн

	Оптимістичний сценарій	Базовий сценарій	Песимістичний сценарій
Насіння конопель			
Очікуваний врожай, т/га	1,2	1,0	0,8
Ціна, грн/т	55 000	50 000	45 000
	3 300 000	2 500 000	1 800 000
Треста			

Очікуваний врожай, т/га	1,5	1,4	1,3
Ціна, грн/т	2 000	1 500	1 300
	150 000	105 000	84 500
Разом	3 450 000	2 605 000	1 884 500

Реалізація товарного насіння копель на оптовому ринку є основною доходуутворюючою компонентною. Згідно спостережень експертів Асоціації «Українські технічні коноплі» на внутрішньому ринку технічних конопель періодично відбуваються «стрибки» в ціні на сировину на 20-25% і більше, що пов'язано з дефіцитом насіння на ринку ЄС. Останній такий стрибок відбувся у 2020 році, коли у найбільших країн-виробників (Франці та ін.) коноплевиробництва відбувся неврожай. Це спричинило стрімкий ріст цін на сировину і внутрішньому ринку, оскільки більшість виробників спрямували свою продукцію на експорт. Станом на травень 2021 року ціна на українському ринку товарного ціна сягла рекордні 70 тис. грн за тонну порівняно з 45 тис грн. за тонну після збору врожаю попереднього року. Експерти Асоціації прогнозують, що ціна на насіння в наступному 2022 році не опуститься до попередніх значень, а буде стартувати з не менше ніж 60 тис. грн за тонну. Не зважаючи на оптимістичні прогнози, ми вирішили в своїх розрахунках опиратись на середню ціну початку 2020 року і використати в найбільш сприятливому сценарії значення 55 тис. грн за тонну, тобто на 8,3% менше за прогнозовані значення експертами ринку. Відповідно для песимістичного сценарію ми заклали 45 тис. грн за тонну та 50 тис. грн за тонну для базового сценарію.

Обсяг врожаю залежить від багатьох факторів (детальніше у розділі 6), однак на сьогодні, за належного догляду посівів та обробітку ґрунту, господарства збирають до 1,2 т насіння з 1 га.

У песимістичному сценарії ми заклали 0,8 т з 1 га – такі показники врожаю можливі за несприятливих умов, особливо погодних. Для базового сценарію використано значення 1,0 т з 1 га.

Дохід від реалізації трести у даній бізнес-моделі є незначним у порівнянні з товарним насінням – лише 4,3- 4,5% від сумарного доходу. Більше перспектив для збільшення доданої вартості соломи можна за рахунок переробки та відділення волокна від костриці, однак це актуально для регіонів, які знаходяться близько стаціонарних переробних заводів з потужностями для якісної переробки великих масштабів сировини.

5.2. Показники економічної ефективності бізнесу

Зважаючи на специфіку виробництва сільськогосподарської продукції, коли доходи генеруються лише після збору врожаю та його реалізації, ми віднесли до суми стартового капіталу усі виробничі та операційні витрати, які необхідні для виробництва першої продукції, а також капітальні витрати на закупку техніки. Отже для старту даного бізнесу за нашими підрахунками необхідна сума становить 2 225 250 грн.

Термін окупності - при оптимістичному та базовому сценарії термін окупності становить 2 роки, тобто після реалізації врожаю наприкінці 2-го операційного року. Окупність проекту при песимістичному сценарії значно збільшується і становить 4 роки, тобто вкладення повернуться після реалізації врожаю наприкінці 4-го операційного року.

Розрахунок відбувався за наступною формулою:

$$T = IC / P$$

де T – це термін окупності, IC – первісні інвестиції в проект P - очікуваний щорічний прибуток, що планується (сумарний грошовий потік)

Зведена таблиця фінансових показників бізнесу

	Оптимістичний	Базовий	Песимістичний
NPV	10 013 095	5 120 570	672 062
IRR	107%	71%	27%
Маржа валового прибутку			
1 рік	67,4%	56,8%	40,3%
2 рік	68,5%	57,4%	40,7%
3 рік	69,6%	58,0%	41,2%
4 рік	75,2%	64,2%	41,5%
5 рік	77,1%	66,3%	41,9%
Термін окупності	2 роки	2 роки	4 роки

Чиста приведена вартість (Net Present Value) одним із основних показників економічної ефективності інвестиційних проектів. Визначається як сума приведених вартостей (PV) вхідних і вихідних платежів (витрат та доходів) пов'язаних з інвестицією чи проектом протягом усього часу тривання. Зміна вартості грошей у часі означає, що чиста поточна вартість залежить не тільки від величини витрат та доходів, але й від часу в який ці платежі відбуваються та процентної ставки за допомогою якої платежі дисконтуються. Процентна ставка, розрахована для даного бізнес-проекту становить 18%. У табл 5.3 знаходяться розрахунку для трьох сценарії розвитку бізнесу, спрогнозовані на 5 років.

Внутрішня прибутковість або Internal rate of return (IRR) – це відсоткова ставка, за якою сукупний капітал (NPV) дорівнює 0. IRR показує річний відсоток прибутковості, яку повинен принести проект. Чим вище IRR, тим привабливішою виглядає інвестиція. В таблиці 5.3 розміщені обчислені значення IRR для трьох сценаріїв. При оптимістичному та базовому сценарію можна очікувати на високу прибутковість бізнесу.

Маржа валового прибутку або Gross profit margin - відсоток від загального обсягу виручки, що компанія зберігає після понесених прямих витрат, пов'язаних з виробництвом товарів і послуг, що реалізуються компанією. Чим вище відсоток

вальної маржі, тим більше компанія зберігає для обслуговування інших витрат і зобов'язань. У табл. 5.3 обчислено валову маржу прибутку на 5 спрогнозованих років для 3-ьох сценаріїв – базового, оптимістичного та песимістичного.

5.3. Фінансування проекту

Передбачається, що частина коштів для стартового капіталу буде залучена за рахунок банківської позики на закупку с/г техніки сумою 600 000 грн. Решта суми в розмірі 1 421 250 грн – це інвестиція в компанію від співзасновника.

Проаналізувавши спеціальні партнерські програми кредитування для аграрного бізнесу, було обрано програму від ТОВ «Агроресурс» та «UKREXIM BANK» для закупки трактора та сівалок та загальну суму 600 000 грн.

Обрана програма «Булоруський імпорт» пропонує наступні умови: Валюта фінансування – гривня.

- Процентна ставка - від 10,7%.
- Термін кредитування - від 6 місяців до 5 років.
- Аванс - 15%.
- Щомісячна комісія - 0,1%.
- Можливе погашення: сезонний графік, ануїтет.

Розрахунок виплат за кредитом знаходиться в додатку Г.

РОЗДІЛ 6.

КРИЗОВІ МОМЕНТИ РЕАЛІЗАЦІЇ

Основною доходотворюючою компонентою даного бізнес-проекту є товарне насіння технічних конопель. Відповідно найбільше ризиків пов'язано з умовами для отримання планових об'ємів врожаю.

Було визначено наступні фактори впливу на врожайність технічних конопель:

1. Технологія посіву.
2. Вибір сорту для культивування та його правильна підготовка
3. Обробіток ґрунту
4. Догляд за посівами
5. Погодні та природні умови території

Кожен з цих факторів потребує особливої уваги та детального пропрацювання, щоб унеможливити ризики. На даному етапі ми визначились з технологією посіву, яка відповідає бізнес-цілям проекту – 15 кг/га або до 1 млн. насінин на 1 га. Згідно з висновків науковців Інституту луб'яних культур така технологія посіву є опитамальною для культивування «на насіння». Для виробництва «на волокно» застосовують густіший посів, також можна розглядати комбіновану технологію, проте в такому випадку гостро виникало б питання первинної переробки трести. Ризики щодо переробки були враховані, як база для вибору бізнес-моделі. У нашому випадку, це питання вирішується за допомогою мобільного декортикатора ТОВ “Нemp Bio Group”.

Після проведення дослідження щодо особливостей зареєстрованих в Україні сортів технічних конопель та вибору ділянки для посіву ми дійшли висновку, що найбільш оптимальним варіантом в наявних кліматичних та ґрунтових умовах буде використання сортів Гляна та Глесія.

Важливим ризиком для аграрного бізнесу є належний обробіток ґрунту та догляд за рослинами, тож ми передбачаємо потребу у залучення в штат агронома та

забезпечити йому навчальну підготовку для кращого розуміння особливостей культивування технічних конопель.

Для унеможливлення ризиків щодо вдалого запуску бізнесу в галузі коноплевиробництва важливо, щоб менеджмент компанії отримав належну базу знань для правильного культивування, переробки, використання технічних конопель ще до початку вибору бізнес-моделі. Тому частина команди скористалась можливістю від Навчально-наукового інституту неперервної освіти і туризму НУБіП України та пройшла курс з підвищення кваліфікації «Конопляний Університет», який створений за ініціативою Асоціації «Українські технічні коноплі». Сертифікат після проходження цього курсу є обов'язковою умовою для отримання ліцензії на вирощування.

Важливим фактором ризику для даного проекту є непередбачуваність погодності умов, які безпосередньо впливають на обсяг урожаю. Ми передбачаємо страхування врожаю та посівів, використовуючи одну з доступних програм.

При страхуванні майбутнього врожаю та багаторічних насаджень страховими ризиками є (з договору страхування від страхової компанії «Престиж»):

- вимерзання озимих культур та багаторічних сіяних трав посіву минулих років (строк використання яких за агротехнічними нормами не закінчився);
- заморозок; ожеледь; град; сильний вітер (буря, ураган); надлишкове зволоження; удар блискавки; земельний або земельно-водний сіль; землетрус; гірські обвали і схід лавин; зсув; зневоднення на землях, що підлягають примусовому зрошенню або заводненню; посуха; пожежа, за виключенням лісових пожеж;
- епіфітотійний розвиток хвороб рослин; епіфітотійне розмноження шкідників рослин;
- протиправні дії третіх осіб та інші ймовірні та випадкові події [17].

ВИСНОВКИ

Першопочатково під час вибору теми для розробки бізнес-проекту ми керувались бажанням створити бізнес за принципами зеленої економіки, тож галузь коноплеводства видалась цікавою, зважаючи на кількість технологічних інновацій та розробок в світі, створених на основі технічних конопель та екологічний слід від використання конопель, як сировини. Однак ми розуміли, що те, що працює за одних умов, не обов'язково спрацює за інших. Лише проведення глибокого дослідження ринку та фінансових розрахунків з застосуванням опанованих на програмі бізнес-коли інструментів, допомогли вийти на життєздатну модель. Наше початкове бажання виробляти будівельний та утеплюючий матеріал на основі конопляної костриці був відкинутий, оскільки аналіз конкурентів, попиту на такий продукт та бізнес-середовища показав, що такий проект буде фінансово недоцільним. Для виготовлення продукції з конопляної костриці надзвичайно важливим є співпраця з переробними підприємствами, які на Західній Україні відсутні, а придбання та встановлення лінії з первинної переробки потребує значних інвестицій, яку не окупляться за 5 років.

Велику цінність під час проведення дослідження мало опитування підприємців галузі, які відкрито поділились інформацією для використання в наукових цілях. Окрім того ключовим етапом в дослідженні було проходження школи з коноплеводства «Конопляний університет» на базі НУБіП України, де ми змогли отримати інформацію, що недоступна у відкритих ресурсах. Це допомогло нам краще зрозуміти проблеми галузі, вивчити повний ланцюг вартості при різних бізнес-моделях та визначитись з конкурентною перевагою для нашого проекту.

Також завдяки теплим контактам з іншими фермерами на території потенційної оренди ділянки нам вдалось вивчити наявну бізнес-екосистему та зробити висновки щодо необхідних капіталовкладень. Таким чином, такі послуги, як збір урожаю комбайном, тощо, будуть надаватись іншими підприємцями, що

оперують на території, а закуповуватись буде лише вкрай необхідна та специфічна техніка.

Важливий управлінський висновок, який допоміг зробити фокус на обраній бізнес-моделі, був зроблений після аналізу проблем та потреб підприємців галузі. Виробники кінцевого продукту без стабільного доступу до сировини є вкрай вразливими гравцями і залишаються поза конкуренцією в періоди нестачі сировини – так, як сталося наприкінці 2020 року, коли більшість коноплецьючих підприємств продали сировину на зовнішньому ринку, залишивши українських виробників без ресурсу. Тож нами було вирішено фокусуватись саме на виробництві та постачанні сировини для виробників кінцевого продукту, однак передбачаємо можливість виробництва конопляного продукту власного бренду, як наступний етап розвитку компанії.

Таким чином ми вийшли на цілком життєздатну модель бізнесу, яка передбачає культивування технічних конопель на ділянці в 50 га для отримання органічного товарного насіння. Нами було розроблено три сценарії розвитку бізнесу: базовий, оптимістичний та песимістичний. Найбільш вагомими факторами, які впливають на фінансові показники трьох сценаріїв – це ціна оптової реалізації товарного насіння та обсяги врожаю. У базовому сценарії ми заклали середньостатистичні дані по врожайності на продуктивних ґрунтах за умов правильної та вчасної обробки та догляду. Закладена ціна на насіння рівна середній ціні оптової реалізації після врожаю 2020 року, нехтуючи фактом, що поточна ціна станом на весну 2021 року на 20-25% вища і за прогнозами експертів буде базовою для наступного року.

Ще одним фактором, який впливає на ціну реалізації є сертифікація органічності продукту. Процедура отримання сертифікату доволі тривала і в середньому займає 3 роки. У фінансових моделях ми заклали підвищення цін за рахунок націнки на органічність, починаючи з 4-го року. У песимістичному сценарії

ми передбачили, що отримати такий сертифікат для нашого продукту та поля не вдасться.

Одним з управлінських рішень, який ми прийняли під час аналізу стейкхолдерів є орієнтація роботи не тільки з поточними виробниками конопляного продукту, які встановились на ринку, але й з компаніями, які пропонують заміники – альтернативні «суперфуди» рослинного походження. Розширивши свій асортимент продуктової пропозиції, вони мають великі шанси стати нашим клієнтом.

Не менш важливим для успішної реалізації нашого проекту є врахування всіх можливих ризиків. Коли частину ризиків можна покрити правильним та вчасним менеджментом, є фактори, які не підвладні людині, а саме погодні умови, які з процесам змін клімату стають все більше непередбачуваними. Таким чином, страхування врожаю та посівів є надійним заходом для вбереження бізнесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Зелена книга "Ринок технічних конопель" [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://regulation.gov.ua/book/165-zelena-kniga-rinok-tehnicnih-konopel>.
2. How a Hemp Car and Hemp House Will Change The World [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://cannabis.net/blog/news/how-a-hemp-car-and-hemp-house-will-change-the-world>.
3. Аналіз сучасного світового та вітчизняного ринку текстильної продукції з конопляного волокна / Г. А. Бойко, Л. А. Чурсіна, Т. О. Кузьміна // Товарознавчий вісник. - 2017. - Вип. 10. - С. 45-51. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tvis_2017_10_8
4. Геналюк Р. ВИРОЩУВАННЯ ТЕХНІЧНОЇ КОНОПЛІ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ [Електронний ресурс] / Р. Геналюк, А. Потапова – Режим доступу до ресурсу: <https://konfgeolutsk.wordpress.com/2020/04/07/%D0%B2%D0%B8%D1%80%D0%BE%D1%89%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D1%82%D0%B5%D1%85%D0%BD%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%BE%D1%97-%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BF%D0%BB%D1%96-%D0%B2-%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0/>.
5. Шендрик Д. ДВЕРІ В НІШУ: як налагодити експорт конопель, льону та сочевиці [Електронний ресурс] / Денис Шендрик – Режим доступу до ресурсу: <https://agroday.com.ua/2017/12/22/eksportnyj-parovoz-yak-nalagodyty-eksport-konopel-lonu-ta-sochevytsi/>.
6. Заседание президиума Национальной академии аграрных наук Украины по теме промышленного коноплеводства [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://tku.org.ua/ru/news/5756>.

7. Джерело: Вирощування технічної коноплі в Україні: проблеми та перспективи розвитку/ Геналюк Роман, Потапова Алла// Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція “Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів”. – 2020
8. Вебсайт компанії "Hempire" [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://hempire.com.ua/>.
9. Полезные травы: как на конопле заработать честные деньги, а не срок [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://landlord.ua/news/poleznyie-travyi-kak-na-konople-zarabotat-chestnyie-dengi-a-ne-srok/>.
10. Адріан Дж. Сливоцький, Девід Дж. Моррісон за участю Боба Андельмена. Зона прибутку: стратегічна бізнес-модель як запорука завтрашніх прибутків. – Львів: Вид-во УКУ, 2016
11. Насіння ненаркотичних конопель – перспективна біологічно активна сировина для харчової промисловості <http://hipzmag.com/tehnologii/rastenievodstvo/nasinnya-nenarkotichnihkonopel-perspektivna-biologichno-aktivna-sirovina-dlya-harchovoyi-promislovosti/>
12. Продукти з насіння конопель [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://desnashop.com/uk/produkty-z-konopli/semena-konopli-uk/>
13. Серков В.А. Селекция и семеноводство однодомной безнаркотической конопли в Лесостепи среднего Поволжья: монография / В.А. Серков. – Пенза: РИО ПГСХА, 2012. – 230 с.
14. Властивості конопляної олії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://diagnoz.net.ua/konoplyane-maslo-vlastivost-zastosuvannya.html>
15. Луценко М.В, Сова Н.А. Про можливість застосування конопляної олії для профілактики захворювання і реабілітації від COVID-19. Інститут луб'яних культур, 2020
16. Земельний кодекс України № 2768-III від 25.10.2001 р

17.Страхова компанія "Престиж" СТРАХУВАННЯ ВРОЖАЮ С/Г КУЛЬТУР
ТА ПОСІВІВ [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:
<https://prestige-ic.com.ua/ua/entities/agricultural-risks/harvest-agricultural-crops-insurance/>.

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1

Аналіз зацікавлених сторін

Назва стейкхолдера	Рівень зацікавленості стейкхолдера у вирішенні проблеми (1-9, 0 – найвищий вплив)	Рівень впливу стейкхолдера на вирішення проблеми (1-9, 0 – найвищий вплив)	Що є важливим для стейкхолдера	Як стейкхолдер може сприяти вирішенню проблеми	Стратегія залучення стейкхолдера
Виробники продуктів харчування на основі технічних конопель (клієнти)	9	8	Ціни закупівлі сировини. Якість зерна – чистота, вологість, стиглість. Безперерйне постачання впродовж року. Виконання домовленостей з боку постачальника та легкість співпраці.	Розвиток та просування продуктової лінійки на основі технічних конопель	Укладення договорів з фіксованою ціною до посівів. Маркетплейси. Стратегія на дотримання високої якості продукції та комунікація УТП для клієнтів.
Інші суб'єкти господарювання, що займаються вирощуванням технічних конопель для харчової промисловості (конкуренти)	5	9	Фінансові показники (ЕВІТДА, ЕВІТДА margin та ін). Стабільність та чисельність каналів збуту сировини.	Контроль якості на усіх етапах виробництва. Укладення довгострокових договорів з виробниками кінцевого продукту. Залучення в адвокацію щодо змін в законодавчому регулюванні.	Налагодження партнерств та обмін знаннями для створення стабільного ринку технічних конопель в Україні
Суб'єкти господарювання, що займаються вирощуванням	9	5	Фінансові показники (ЕВІТДА,	Комунікація переваг технічної коноплі, як	Налагодження партнерств та обмін знаннями для створення

технічних конопель для інших цілей окрім харчові промисловості (союзники)			ЕВІТDA margin та ін). Стабільність та чисельність каналів збуту сировини.	сировинної бази кінцевого продукту. Розширення асортименту продукції. Залучення в адвокацію щодо змін в законодавчому регулюванні.	стабільного ринку технічних конопель в Україні
Підприємства-селекціонери технічних конопель (постачальники)	9	6	Попит на насінневий матеріал. Відповідність виведених сортів потребам ринку та регуляторним нормам.	Підготовка насінневого матеріалу у достатній кількості та супровід під час культивування та збору урожаю. Залучення в адвокацію щодо змін в законодавчому регулюванні.	Укладення довгострокових договорів. Комунікація і потреб і проблем, що виникають під час роботи з посівним матеріалом, для врахування постачальником при наступних замовленнях.
Переробні підприємства (підрядники)	9	7	ЕВІТDA margin та ін фінансові показники. Наявність достатнього об'єму сировини для переробки та ріст ринку коноплярства. Наявність коштів в підтримку та модернізацію обладнання.	Запровадження інновацій в наявні потужності та створення нових. Рівномірний регіональний розподіл. Створення мобільних декортикаторів - альтернатива переробки на полі.	Комунікація з переробниками та пошук взаємовигідних умов співпраці. Залучення до галузевих асоціацій та колаборацій.
Виробники альтернативних харчових продуктів – здорова рослинна їжа (замінники)	2	5	Фінансові показники (ЕВІТDA, ЕВІТDA margin та ін). Сталі поставки сировини.	Комунікація переваг здорової рослинної їжі на широку ЦА.	-
Керівництво ОТГ та власники ділянок, що надають землю в оренду	5	9	Фінансові надходження від орендної плати.	Сприяння в/надача в оренду потрібних площ землі та для	Комунікація та встановлення домовленостей на вигідних для сторін умовах.

			Збереження род.чих властивостей ґрунту.	культивування конопель.	Роз'яснення переваг культури технічних конопель для покращення стану ґрунтів.
Інший аграрний бізнес на території	2	5	Фінансові показники (ЕВІТДА, ЕВІТДА margin та ін). Легка співпраця з орендодавцями . Ціни на оренду землі	Відкритість до співпраці.	Налагодження співпраці для суборенди землі та запровадження циклу сівозмін. Залучення аграріїв в коноплеводство та створення кооперацій для спільного придбання техніки, інвестування в розробку власної переробної установки, тощо.
Органи державної влади	4	9	Відсутність правопорушень	Чітка комунікація регуляторних норм та правил, їх спрощення.	Виконання усіх регуляторних норм та привал. Адвокація змін до норм законодавчого регулювання
Національні асоціації та об'єднання в галузі коноплярства	9	7	Збільшення кількості членів асоціації. Якісні та результативні співпраці. Ріст ринку технічної коноплі в Україні	Проведення нетворкінгових заходів. Адвокація інтересів галузі та членів асоціацій	Максимальне залучення в комунікації між членами асоціації. Долучення до ініціатив та заходів з обміну знаннями та досвідом.

Додаток Б

Таблиця Б.1

Капітальні витрати та план амортизації

КАПІТАЛЬНІ ВИТРАТИ					
Категорія	Кількість	Вартість	Разом	Період амортизації (років)	Річна амортизація
Капітальні витрати на обладнання					
Трактор	1	500 000	500 000	5	100 000
Сівалка	1	100 000	100 000	5	20 000
Плуги	1	30 000	30 000	5	6 000
Сушка (система підлогових напівсферичних сит та повітряний вентилятор)	1	70 000	70 000	5	14 000
Разом капітальні витрати			700 000		140 000

Додаток В

Таблиця В.1

Фінансова модель при оптимістичному сценарію

Звіт про прибутки	Оптимістичний сценарій				
	Бюджет Разом Рік 2022	Бюджет Разом Рік 2023	Бюджет Разом Рік 2024	Бюджет Разом Рік 2025	Бюджет Разом Рік 2026
Категорія					
Ріст надходжень та витрат					
Прогнозований ріст цін на насіння при оптопів реалізації		5%	5%	25%	10%
Очікувана інфляція		5%	5%	5%	5%
Потенційний ріст орендної плати за землю за рахунок зміни значень нормативно-правової оцінки земельної		2%	2%	2%	2%
Прогнозований ріст цін на дизельне		4%	4%	4%	4%
Насіння конопель					
Очікуваний врожай, т/га	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Ціна, грн/т	55 000	57 750	60 638	75 797	83 377
Площа посіву, га	50	50	50	50	50
	3 300 000	3 465 000	3 638 250	4 547 813	5 002 594
Треста					
Очікуваний врожай, т/га	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Ціна, грн/т	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Площа посіву, га	50	50	50	50	50
	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000
Разом надходження	3 450 000	3 795 750	3 977 663	4 932 703	5 410 223
Мінус Змінні Витрати					
Посівний матеріал					
Затрати насіння на 1 га, кг	15	15	15	15	15
Ціна 1 кг, грн	95	95	95	95	95
Площа посіву, га	50	50	50	50	50
	71 250	71 250	71 250	71 250	71 250
Оренда землі					
Ціна орендної плати за 1 га, грн	7 000	7 140	7 283	7 428	7 577
Площа посіву, га	50	50	50	50	50
	350 000	357 000	364 140	371 423	378 851
Мінеральні добрива					
Стандарт витрат на 1 га, грн	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Площа посіву, га	50	50	50	50	50
	300 000	300 000	300 000	300 000	300 000
Дизельне паливо					
Стандарт витрат на 1 га з врахуванням можливого зростання цін на пальне, грн	3 000	3 120	3 245	3 375	3 510
Площа посіву, га	50	50	50	50	50
	150 000	156 000	162 240	168 730	175 479
Оплата праці					
Оприскування	14 000	14 000	14 000	14 000	14 000
Комбайн	60 000	60 000	60 000	60 000	60 000
Агроном з функціями менеджера	180 000	180 000	180 000	180 000	180 000
	254 000	254 000	254 000	254 000	254 000
Разом змінні витрати	1 125 250	1 195 163	1 209 212	1 223 673	1 238 559
Валовий дохід	2 324 750	2 600 588	2 768 451	3 709 031	4 171 664
Операційні витрати					
Бухгалтер - 0,5 ставки	84 000	84 000	84 000	84 000	84 000
Послуги юриста	84 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Зарплата операційного директора	204 000	204 000	204 000	204 000	204 000
Витрати на сертифікацію органічної продукції, грн	28 000	28 000	28 000	28 000	28 000
	400 000	170 100	170 100	170 100	170 100
Операційний прибуток	1 924 750	2 430 488	2 598 351	3 538 931	4 001 564

Продовження таблиці В.1

Амортизація	140 000	140 000	140 000	140 000	140 000
ЕВІТ	1 784 750	2 290 488	2 458 351	3 398 931	3 861 564
Відсотки по кредиту (14% на 3 роки, аванс -15%)	71 400	47 600	23 800	0	0
ЕВТ	1 713 350	2 242 888	2 434 551	3 398 931	3 861 564
Ставка податку на прибуток	19,5%	19,5%	19,5%	19,5%	19,5%
Податок на прибуток	334 103	437 363	474 737	662 791	753 005
Чистий прибуток	1 379 247	1 805 524	1 959 814	2 736 139	3 108 559
Дивіденди	20,0%	20,0%	20,0%	20,0%	20,0%
	275 849	361 105	391 963	547 228	621 712
Нерозподілений прибуток	1 103 397	1 444 420	1 567 851	2 188 911	2 486 847
Інвестиція	(2 225 250)				
Proxy cash flow	(2 225 250)	1 924 750	2 430 488	3 538 931	4 001 564
Terminal value					10 003 911
WACC	18%				
NPV	10 013 095				
IRR	107%				

Фінансова модель при базовому сценарію

Звіт про прибутки	Базовий сценарій				
	Бюджет Разом Рік 2022	Бюджет Разом Рік 2023	Бюджет Разом Рік 2024	Бюджет Разом Рік 2025	Бюджет Разом Рік 2026
Категорія					
Ріст надходжень та витрат					
Прогнозований ріст цін на насіння при оптогів реалізації		3%	3%	20%	8%
Очікувана інфляція		5%	5%	5%	5%
Потенційний ріст орендної плати за землю за рахунок зміни значень нормативно-правової оцінки земельної		3%	3%	3%	3%
Прогнозований ріст цін на дизельне		4%	4%	4%	4%
Насіння конопель					
Очікуваний врожай, т/га	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Ціна, грн/т	50 000	51 500	53 045	63 654	68 746
Площа посіву, га	50	50	50	50	50
	2 500 000	2 575 000	2 652 250	3 182 700	3 437 316
Треста					
Очікуваний врожай, т/га	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
Ціна, грн/т	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
Площа посіву, га	50	50	50	50	50
	105 000	105 000	105 000	105 000	105 000
Разом надходження	2 605 000	2 814 000	2 895 113	3 452 085	3 719 432
Мінус Змінні Витрати					
Посівний матеріал					
Затрати насіння на 1 га, кг	15	15	15	15	15
Ціна 1 кг, грн	95	95	95	95	95
Площа посіву, га	50	50	50	50	50
	71 250	71 250	71 250	71 250	71 250
Оренда землі					
Ціна орендної плати за 1 га, грн	7 000	7210	7426	7649	7879
Площа посіву, га	50	50	50	50	50
	350 000	360 500	371 315	382 454	393 928
Мінеральні добрива					
Стандарт витрат на 1 га, грн	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Площа посіву, га	50	50	50	50	50
	300 000	300 000	300 000	300 000	300 000
Дизельне паливо					
Стандарт витрат на 1 га з врахуванням можливого зростання цін на пальне, грн	3 000	3120	3245	3375	3510
Площа посіву, га	50	50	50	50	50
	150 000	156 000	162 240	168 730	175 479
Оплата праці					
Оприскування	14 000	14 000	14 000	14 000	14 000
Комбайн	60 000	60 000	60 000	60 000	60 000
Агроном з функціями менеджера	180 000	180 000	180 000	180 000	180 000
	254 000	254 000	254 000	254 000	254 000
Разом змінні витрати	1 125 250	1 198 838	1 216 745	1 235 256	1 254 390
Валовий дохід	1 479 750	1 615 163	1 678 367	2 216 829	2 465 042
Операційні витрати					
Бухгалтер - 0,5 ставки	84 000	84 000	84 000	84 000	84 000
Послуги юриста	84 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Зарплата операційного директора	204 000	204 000	204 000	204 000	204 000
Витрати на сертифікацію органічної продукції, грн	0	0	0	0	0
	168 000	140 700	140 700	140 700	140 700
Операційний прибуток	1 311 750	1 474 463	1 537 667	2 076 129	2 324 342

Продовження таблиці В.2

Амортизація		140 000	140 000	140 000	140 000	140 000
ЕВІТ		1 171 750	1 334 463	1 397 667	1 936 129	2 184 342
Відсотки по кредиту (14% на 3 роки, аванс -15%)		71 400	47 600	23 800	0	0
ЕВТ		1 100 350	1 286 863	1 373 867	1 936 129	2 184 342
Ставка податку на прибуток		19,5%	19,5%	19,5%	19,5%	19,5%
Податок на прибуток		214 568	250 938	267 904	377 545	425 947
Чистий прибуток		885 782	1 035 924	1 105 963	1 558 584	1 758 395
Дивіденди		20,0%	20,0%	20,0%	20,0%	20,0%
		177 156	207 185	221 193	311 717	351 679
Нерозподілений прибуток		708 625	828 739	884 771	1 246 867	1 406 716
Інвестиція	(2 225 250)					
Proxy cash flow	(2 225 250)	1 311 750	1 474 463	1 537 667	2 076 129	2 324 342
Terminal value						5 810 855
WACC	18%					
NPV	5 120 570					
IRR	71%					

Фінансова модель при песимістичному сценарію

Звіт про прибутки	Песимістичний сценарій				
	Бюджет Разом Рік 2022	Бюджет Разом Рік 2023	Бюджет Разом Рік 2024	Бюджет Разом Рік 2025	Бюджет Разом Рік 2026
Категорія					
Ріст надходжень та витрат					
Прогнозований ріст цін на насіння при оптогів реалізації		3%	3%	3%	3%
Очікувана інфляція		5%	5%	5%	5%
Потенційний ріст орендної плати за землю за рахунок зміни значень нормативно-правової оцінки земельної		5%	5%	5%	5%
Прогнозований ріст цін на дизельне		4%	4%	4%	4%
Насіння конопель					
Очікуваний врожай, т/га	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Ціна, грн/т	45 000	46 350	47 741	49 173	50 648
Площа посіву, га	50	50	50	50	50
	1 800 000	1 854 000	1 909 620	1 966 909	2 025 916
Треста					
Очікуваний врожай, т/га	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
Ціна, грн/т	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300
Площа посіву, га	50	50	50	50	50
	84 500	84 500	84 500	84 500	84 500
Разом надходження	1 884 500	2 035 425	2 093 826	2 153 979	2 215 937
Мінус Змінні Витрати					
Посівний матеріал					
Затрати насіння на 1 га, кг	15	15	15	15	15
Ціна 1 кг, грн	95	95	95	95	95
Площа посіву, га	50	50	50	50	50
	71 250	71 250	71 250	71 250	71 250
Оренда землі					
Ціна орендної плати за 1 га, грн	7 000	7350	7718	8103	8509
Площа посіву, га	50	50	50	50	50
	350 000	367 500	385 875	405 169	425 427
Мінеральні добрива					
Стандарт витрат на 1 га, грн	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Площа посіву, га	50	50	50	50	50
	300 000	300 000	300 000	300 000	300 000
Дизельне паливо					
Стандарт витрат на 1 га з врахуванням можливого зростання цін на пальне, грн	3 000	3120	3245	3375	3510
Площа посіву, га	50	50	50	50	50
	150 000	156 000	162 240	168 730	175 479
Оплата праці					
Оприскування	14 000	14 000	14 000	14 000	14 000
Комбайн	60 000	60 000	60 000	60 000	60 000
Агроном з функціями менеджера	180 000	180 000	180 000	180 000	180 000
	254 000	254 000	254 000	254 000	254 000
Разом змінні витрати	1 125 250	1 206 188	1 232 033	1 259 106	1 287 464
Валовий дохід	759 250	829 238	861 793	894 873	928 473
Операційні витрати					
Бухгалтер - 0,5 ставки	84 000	84 000	84 000	84 000	84 000
Послуги юриста	84 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Зарплата операційного директора	204 000	204 000	204 000	204 000	204 000
Витрати на сертифікацію органічної продукції, грн	0	0	0	0	0
	168 000	140 700	140 700	140 700	140 700
Операційний прибуток	591 250	688 538	721 093	754 173	787 773

Продовження таблиці В.3

Амортизація		140 000	140 000	140 000	140 000	140 000
ЕВІТ		451 250	548 538	581 093	614 173	647 773
Відсотки по кредиту (14% на 3 роки, аванс -15%)		71 400	47 600	23 800	0	0
ЕВТ		379 850	500 938	557 293	614 173	647 773
Ставка податку на прибуток		19,5%	19,5%	19,5%	19,5%	19,5%
Податок на прибуток		74 071	97 683	108 672	119 764	126 316
Чистий прибуток		305 779	403 255	448 621	494 409	521 457
Дивіденди		20,0%	20,0%	20,0%	20,0%	20,0%
		61 156	80 651	89 724	98 882	104 291
Нерозподілений прибуток		244 623	322 604	358 897	395 528	417 166
Інвестиція	(2 225 250)					
Proxy cash flow	(2 225 250)	591 250	688 538	721 093	754 173	787 773
Terminal value						1 969 432
WACC	18%					
NPV	672 062					
IRR	27%					

Додаток Г

Таблиця Г.1

Схема виплат за кредитом

Місяць	Заборгованість за кредитом	Погашення кредиту	Відсотки за кредитом	Комісії	Виплати в місяць
1	600000.00	13506.58	7000.00	90000.10	110506.68
2	586493.42	13664.16	6842.42	0.10	20506.68
3	572829.26	13823.57	6683.01	0.10	20506.68
4	559005.69	13984.85	6521.73	0.10	20506.68
5	545020.84	14148.00	6358.58	0.10	20506.68
6	530872.84	14313.06	6193.52	0.10	20506.68
7	516559.78	14480.05	6026.53	0.10	20506.68
8	502079.73	14648.98	5857.60	0.10	20506.68
9	487430.75	14819.89	5686.69	0.10	20506.68
10	472610.86	14992.79	5513.79	0.10	20506.68
11	457618.07	15167.70	5338.88	0.10	20506.68
12	442450.37	15344.66	5161.92	0.10	20506.68
13	427105.71	15523.68	4982.90	0.10	20506.68
14	411582.03	15704.79	4801.79	0.10	20506.68
15	395877.24	15888.01	4618.57	0.10	20506.68
16	379989.23	16073.37	4433.21	0.10	20506.68
17	363915.86	16260.89	4245.69	0.10	20506.68
18	347654.97	16450.61	4055.97	0.10	20506.68
19	331204.36	16642.53	3864.05	0.10	20506.68
20	314561.83	16836.69	3669.89	0.10	20506.68
21	297725.14	17033.12	3473.46	0.10	20506.68
22	280692.02	17231.84	3274.74	0.10	20506.68
23	263460.18	17432.88	3073.70	0.10	20506.68
24	246027.30	17636.26	2870.32	0.10	20506.68
25	228391.04	17842.02	2664.56	0.10	20506.68
26	210549.02	18050.17	2456.41	0.10	20506.68
27	192498.85	18260.76	2245.82	0.10	20506.68
28	174238.09	18473.80	2032.78	0.10	20506.68
29	155764.29	18689.33	1817.25	0.10	20506.68
30	137074.96	18907.37	1599.21	0.10	20506.68
31	118167.59	19127.96	1378.62	0.10	20506.68
32	99039.63	19351.12	1155.46	0.10	20506.68
33	79688.51	19576.88	929.70	0.10	20506.68
34	60111.63	19805.28	701.30	0.10	20506.68
35	40306.35	20036.34	470.24	0.10	20506.68
36	20270.01	20270.01	236.48	0.10	20506.59
Разом		600000.00	138236.79	90003.60	828240.39